A. *Hebreiska handskrifter.*

1.

Maimonides. Mischneh Torah eller Jad Chazakah, bok 6—14.

2 försättsbl. (papper) + 298 bl. pergament + 2 försättsbl. (papper). 41 × 29,3 cm. Skriftytan: 29 × 21,3 cm. 3 kolumner om 49 rader. Spridda rubriker. Bl. 1 b, 110 a vignetter, bl. 66 a, b, 67 a, 68 a, 69 a teckningar. Av bl. 121 och 298 äro stycken avskurna. Vattenstämpeln i pappersbladen utgöres av en styckad sköld utan någon heraldisk figur (ej upptagen hos Briquet). Pärmar av trä, överdragna med brunt skinn med blindpressningar. Spännen av metall med tillhörande knäppen av rött siden, varav nu blott ett fragment av det övre finnes kvar. Ca. 1300.

Innehåll. Maimonides' († 1204 e. Kr. i Gammal-Kairo) Compendium i rabbinsk rätt, del 2. Hela verket, som bär titeln Mischneh torah (fulländat 1180 e. Kr.), omfattar 14 böcker, av vilken anledning det därför även blivit kallat י"ד eller Jad Chazakah. Av dessa föreligga här bok 6—14 och femte bokens sista blad.

Inc. bl. 1 b: ספר שישי והוא ספר הפלאה

Litteratur. *The Jewish Encyclopedia,* IX, s. 81, 84—86. — M. STEINSCHNEIDER, *Verzeichniss der hebr. Handschriften der Kgl. Bibliothek zu Berlin,* I, s. 3, nr 7; s. 9, nr 23 II; s. 11, nr 30; II, s. 15, nr 163 etc. — *Israelitische Letterbode,* II, s. 92.

Proveniens. i. På främre pärmens innersida med Lud. Ger. a Renesse's hand: Lector, magno hic liber emptus praecio, sed maximae utilitatis, et puritatis in stylo et rebus, maximae raritatis: antiquissimus est & sub Maimonidis tempora scriptus, qui vixit anno post conditum mundum 4969 secundum computationem Judaeis usitatam, sed anno Christi 1109 devixit.

ii. På andra försättsbladets baksida: Altera pars libri Jad sive misneh Thora Mosis Majmonidis: ספר י"ד או משנה תורה רמ"בם, videlicet libri 8[1] posteriores ex XIV.

16. Augusti 1627. Liber hic est Ludovici Gerardi a Renesse. Sed ā. 1639 partae salutis, eum dedit Constantino L'Empereur, 15. Julii.

Petrus Resenius. I. F. I. N.

מן משה על משה לא היה כמשה

a mose ad mosem non fuit sicut moyses, dicunt Hebraei de hoc Maimonide.

---

[1] Rättat från »7»; men 9 böcker finnas.

iii. 1734 års katalog, s. 13 Libri MSS theologici in Folio. 13. R. Mosis Maimonidis opera in perg. Exempl. nit.

iv. Ibid., s. 70: Stipendio ornatus Regio (verba sunt Magni Rönnovii in praef. ad Specimen Talmudicum) primum Holmiae commorabar, quo Bibliothecam perlustrarem Regiam, quae et libris vetustissimis ex Germania praesertim et Polonia superioribus bellis advectis et MStis abundat haud vulgaribus, quorum haud minimum est dimidia et ultima pars ex Maimonidis Jad Chasaka elegantissimis et antiquis characteribus in membrana exarata.

2.

Ester-rulle.

Perg. 3,25 m. lång och 26,4 cm. bred. Skriftytan: 18 kolumner, 21 cm. hög, 21—24 rader i stor hebreisk kvadratskrift med tagin. Ung och i gott skick. Upprullad i rödbrunt träfodral.

Litteratur. TORNBERG, *Lund,* s. 32, nr XXXVII. — ZETTERSTÉEN, *Verzeichnis,* s. 10, nr VIII—X.

3.

Ester-rulle.

Perg. 2,29 m. lång och 13 cm. bred. Skriftytan: 23 kolumner, 8 cm. hög, 16 rader i liten hebreisk kvadratskrift med tagin. Ung och i gott skick. Upprullad på ett trähandtag.

Proveniens. Gåva till Kungl. Biblioteket 16. dec. 1881 av kaptenen C. J. Dævel.

4.

Ester-rulle.

Perg. 1,53 m. lång och 21 cm. bred. Skriftytan: 11 kolumner, 18 cm. hög, 30 rader i medelstor kvadratskrift med tagin. Ung och i gott skick. Sammanrullad.

Proveniens. Köpt febr. 1908 på Hammers auktion (*Catalogue de la bibliothèque Hammer,* T. 1, 1886, nr 6526).

5.

Hebreisk översättning av Nya Testamentet.

Innehåller i sex delar Nya Testamentet från Matteus evangelium till 2. Korintierbrevet, kap. 2. Översättaren är icke nämnd. Stil, papper och band peka på 1700-talets mitt. Papper. 19,5 × 16 cm. 72, 41, 67, 57, 46, 56 bl. Röda skinnband med guldsnitt och guldpressningar.

B. Arabiska handskrifter.

6.

Koran.

Papper. 293 bl. 16,4 × 11,4 cm. Skriftytan vanligen: 8,2 × 5,2 cm. 15 rader, mycket liten och fin nashī. Skriften omramad med linjer i guld, grönt, rött och blått. Överskrifter och versskiljetecken i guld. Margerna äro överallt prydda med silvermönster. Bl. 2 a, 2 b, 3 a, 290 b, 291 a vackra vignetter. Odaterad; ca. 1500. Vackert exemplar, i bästa skick. Bl. 1 b är ett pappersark påklistrat, vilket innehåller en översättning av notisen bl. 293 b. Mörkbrunt orientaliskt skinnband med guldpressning, förvarad i en väska av gult skinn, på vilken finnes fastklistrad en lapp med gammalt nr: N. 5. — Bl. 291 b i vignetten notis på persiska:

بر ارباب خبرت مخفی نماند که این مصحف شریف بخط استادان قدیم است وانا العبد فتح الله الغفاری،

Proveniens. Gåva 21 maj 1915 av f. d. överståthållaren frih. Gustaf Tamm, Stockholm.

Bl. 293 b:

هدیّ للالجیّ[1] اسود قلودیو رالمب من ید علی عبد الله سنه ١٠٦٨

= bl. 1 b: En skänk till Swänske Ambassadeuren Claudius Rålamb av Ali Abdalla år 1068 (NB swarar emot 1657 efter wår tideräkning).

7.

Koran.

Papper. 271 bl. 19,5 × 13,3 cm. Skriftytan: 13,7 × 8 cm. 15 rader, tydlig nashī. Överskrifter och versskiljetecken i rött. Mycket begagnad, fuktfläckig och smutsig, men för övrigt i gott skick. Daterad 1001 (inc. 8. 10. 1592). Skrivarens namn: Dervīsch Muhammed b. Halīl. Brunt orientaliskt skinnband.

Litteratur. HAMMARSKÖLD i *Lyceum*, h. 2, s. 172 f.

[1] Turk. ایلچی.

Proveniens. i. Bl. 1 b: H. Perman: emta Constantinopolis die 11. Oct. 1712.

ii. afgifwen til Kongl. Bibliothequet af Herr HofrättsRådet Olivecrona d. 22 Martii 1738. Ol. Dalin.

iii. Gammalt signum: Turk. och Ar. MSS nr 17.

8.

Koran.

Papper. 381 bl. 15,3 × 8,8 cm. Skriftytan: 10,5 × 5,2 cm. 15 rader. Ram med linjer i silver och rött. Överskrifter och versskiljetecken i rött. Odaterad, icke gammal. Orientaliskt skinnband.

Proveniens. Inköpt 1913 i Kaschgar av Sv. Missionsförbundets sekreterare W. Sjöholm.

9.

Koran.

Papper. 1 försättsbl. + 250 bl. 30,3 × 20,6 cm. Skriftytan: 20,5 × 12 cm., 13 rader. Ram med röda linjer, stor och tydlig nasḫī. I gott skick, men ofullständig. Defekt i slutet. Odaterad, men icke äldre än 1600. Rödbrunt orientaliskt skinnband med guldpressning (blomsterrankor).

Innehåll. Koran, 1—53 v. 47.

Proveniens. i. 1734 års katalog, s. 47: Theologici in Quarto &c. 31. Alcoranus Muhammedis, Arabice Exemplar nitidum vid. Manuscripta Arabica nr 1.

ii. ibid., s. 67. 1. Alcoranus Muhammedis, Arabice, Exemplar nitidum.

iii. ibid., s. 70. Alcoranus. Ms. originale. Le Sr Gallois dans son traitte des plus belles bibliotheques de l'Europe p. 144: il y a une tres celebre bibliotheque dans l'Université de Stockholm en Suede, que la Reine Christine y a erigée, & ou quelques uns assurent qu'est l'original de l'Alcoran, qu'un Empereur des Turcs donna a un Empereur des Romains.

iv. Försättsbl. 1 a: Ex Lib. Litt. 6.

10.

Koran.

Papper. 318 bl. 20,8 × 15 cm. Skriftytan: 17,5 × 9,8 cm. 15 rader. Maghribinsk stil. Vokaler och andra läsetecken i rött; pausaltecken i grönt. Daterad (bl. 314 b) år 1242 (inc. 5. 8. 1826). Brunt skinnband.

Proveniens. Köpt år 1257 (inc. 23. 2. 1841) av Fredrik Crusenstolpe (bl. 3 a).

11.

Compendium doctrinae Muhammedanae.

Papper. 1 försättsbl. + 53 bl. + 1 försättsbl. 20,5 × 15,8 cm. Skriftytan: 16,5 × 12,5 cm. Oftast 27 rader. Rött skinnband för k. Gustaf III med lilla svenska riksvapnet i guldpressning på främre pärmen; på bakre pärmen i guldtryck: BIBLIOTHEKET PÅ DROTNINGHOLM.

Innehåll. Denna handskrift är en avskrift av Uppsala-handskriften Vet. 33 a (TORNBERG, s. 270, nr CCCCXV) och innehåller även Michael Enemans förbättringar. Antagligen har handskriften, som av stilen att döma icke kan vara skriven av en svensk, tillhört Henrik Benzelius. Bl. 91—97 av Uppsalahandskriften saknas.

Beträffande innehållet har Tornberg redan anmärkt, att det är en översättning av en kommentar över en arabisk dikt rimmande på ل. Diktens författare är ʿAlī b. ʿOṯmān el-ʾŪšī (ca. 569 = 1173); hans dikt är en poetisk framställning av Islams trosbekännelse. Kommentarens författare har icke kunnat bestämmas, enär Brockelmann uppräknar 17 kommentarer över denna dikt. Handskriftens slut tyckes liknande AHLWARDT, nr 2421.

Inc.: Laus, honor, et gloria, imperium, maiestas, et omnipotentia soli Jehovę Creatori nostro etc.

Bl. 4 a, r. 26: يقول العبد فى بدء الامالى

Litteratur. BROCKELMANN, I, s. 429. — AHLWARDT, II, s. 557 ff., nr 2407—2424. — RIEU, *Arab.*, s. 107, nr 177.

Proveniens. Bl. 1 a: Drottningholms Bibl. (Kat. nr 109.) 18 20/8 54.

12.

En dikt över hjältarna i slaget vid Bedr.

Papper. 12 bl. 19 × 12,8 cm. Skriftytan: 12,3 × 7,5 cm. 2 kolumner, 11 rader. Ram av linjer i guld och rött. Överskrifter i rött. Vokaliserad. Vacker och tydlig nashī. Kollationerad. Många glossor. Bl. 2 b vignett. Daterad (bl. 1 a) 1197 (inc. 7. 12. 1782). Väl bibehållen. Rödbrunt, orientaliskt skinnband.

Innehåll. En didaktisk dikt på 184 verser (versus memoriales) över namnen på de kämpar, vilka deltògo i slaget vid Bedr. Kämparnas namn äro kompletterade i många glossor. Jag känner icke till något annat exemplar av denna dikt.

Överskrift (bl. 2 b): منظومة أسماء بدر

Inc.: بدرية وافت ببرهان بهر

Proveniens. Ur Hedenborgs samling (nr 26).

13.

Būṣīrī's Burda.

Papper. 24 bl. 21,5 × 15,5 cm. Skriftytan: 16 × 11 cm., 10 rader. Maghribinsk stil. Rubriker i rött. Odaterad; ca. 1700. Gammalt pappband.

Innehåll. Bl. 2 a: »Carmen mysticum Borda». قصيدة البردة. Enbart texten, utan kommentar och glossor.

Litteratur: Brockelmann, I, s. 264. — Ahlwardt, VII, s. 43 b, nr 7786. — *Handlingar ur v. Engeströmska biblioteket*, V, s. 83, nr 5.

Proveniens. Ur v. Engeströms samling (E. S. 102). På första pärmen signum DRB II 44 och Engeströms exlibris.

14.

Ka'b's och Būṣīrī's dikter med kommentarer.

Papper. 210 bl. 21,1 × 15,2 cm. Skrift: ojämn, vanligen turkisk stil. Överskrifter i rött. Många glossor. Bl. 37 b—41 b, 116 a—118 a äro blanka. Daterad (bl. 115 b) 1071 (inc. 6. 9. 1660) och (bl. 208 a) 1075 (inc. 25. 7. 1664). Fuktfläckig; några blad lösa. Orientaliskt, brunt skinnband med guldpressning, något skadat.

Innehåll. Detta band innehåller tre skrifter:

a) Bl. 2 b—37 a: Ka'b b. Zuheir's dikt »Bānat Su'ād», med kommentar av 'Aḥmed b. 'Otmān, känd under namnet Panbazāde. Kommentaren synes mest lik Tabrīzī's kommentar (Ahlwardt, nr 7500).

Litteratur. Brockelmann, I, s. 39. — Ahlwardt, VI, s. 532 ff., nr 7486 —7502.

b) Bl. 42 a—115 a: Ḫālid b. 'Abd Allāh el-'Azharī's († 905, inc. 8. 8. 1499) kommentar till Būṣīrī's († 608, inc. 15. 6. 1211) dikt »El-Burda».

Litteratur. Brockelmann, I, s. 265, nr 8. — Ahlwardt, II, s. 47, nr 7791.

c) Bl. 119 a—208 a: En annan kommentar över Būsīrī's Burda, som synes överensstämma med AHLWARDT, VII, s. 52, nr 7802; s. 283, nr 8268, 7. I Berlinhandskrifterna är författaren icke nämnd. Stockholmshandskriften kallar honom El-Marzūqī. Men den kända kommentaren av Muhammed b. Marzūq († 781, inc. 19. 4. 1379; se: BROCKELMANN, I, s. 265, nr 1; AHLWARDT, VII, s. 46, nr 7788, s. 48, nr 7792) överensstämmer icke med vår skrift.

Proveniens. Ur Hedenborgs samling (nr 14).

15.

'Omar en-Nasafī's Manẓūma m. m.

Papper. 102 bl. 19,8 × 13 cm. Skriftytan: 14,5 × 7,5 cm. 17 rader, ful turkisk stil, ofta vokaliserad. Överskrifter i rött. Daterad (bl. 91 b, 100 b) 1087 (inc. 16. 3. 1676). Brunt orientaliskt skinnband.

Innehåll.

a) Bl. 3 a—91 b: كتاب منظومة, en didaktisk dikt av 'Abū Ḥafṣ 'Omar en-Nasafī († 537, inc. 27. 7. 1142) över de fyra muhammedanska ritusformernas åtskillnad i 2660 verser (bl. 91 b). Texten avviker mycket ifrån de i Ahlwardts katalog givna proven.

Litteratur. BROCKELMANN, I, s. 427, 172. — AHLWARDT, IV, s. 278, nr 4854, 4855. — DE SACY, *Biogr. univ.*, XXXII, s. 7.

b) Bl. 93 b—101 b: 291 turkiska recept och föreskrifter för amuletter och böner emot sjukdomar och nöd.

c) Bl. 1, 2, 101 b, 102 a: notiser, verser m. m.

Proveniens. i. På främre pärmen: Insinueras uthi Hans Kongl. Majts. Bibliothec denna turkiska boken ibland många andra i Ofen tagen. Gustavus Carlholm, Phil. Moralis Prof. designatus.

ii. På bakre pärmen: 8vo. 5 (signaturen i Jaches' katalog, s. 305).

iii. Gammalt signum: Turk. och Ar. MSS. N:o 15.

16.

Ġazālī's Apologi m. m.

Papper. 1 försättsbl. + 406 bl. 20,4 × 14,4 cm. Skriftytan: 14,3 × 9,2 cm. 21 rader. Tydlig turkisk stil. Överskrifter och överstrykningar i rött; de sista 20 bladen sakna rubriker. Bl. 25 b en teckning. Några randglossor äro avskurna av bokbindaren. Odaterad; ca. 1650. Rödbrunt skinnband. Väl bibehållen.

Innehåll. i. كتاب مشكات الانوار, den berömde arabiska filosofen Gazālī's († 505, inc. 10. 7. 1111) vederläggning av grekiska filosofien ifrån sufismens synpunkt.

Litteratur. BROCKELMANN, I, s. 423, nr 34. — AHLWARDT, VII, s. 639, nr 8745 f.

ii. Bl. 376 b begynner en ny skrift, فضيلة الصلاة, ett fragment av ett liturgiskt verk över den muhammedanska gudstjänsten, böner, fasta och de heliga månaderna Raǵab, Šaʿbān och Ramadān.

Litteratur. AHLWARDT, III, s. 392, nr 3816—3819; s. 395, nr 3826, 3828. — RIEU, *Arab.*, s. 152, nr 235.

iii. Bl. 396 b—405 b synas innehålla en ny skrift, nämligen en predikan. Slutet saknas.

Proveniens. i. Bl. 1 b en arabisk anteckning, som lyder i översättning: »Längtande efter Guds välbehag och uppriktigt strävande efter Guds ynnest, har Mevlevischeichen, känd under namnet ʿAdani, donerat och testamenterat denna utmärkta handskrift till Mevlevifakirerna, som bo i Mevleviklostret i Belgrads stad, det heliga krigets plats. Må Gud mottaga detta i sin nåd och välvilja.»

ii. Bl. 1 a: Dieses Arabisch-türkische geschriebene Buch, welches aus der Welt-berühmten Bibliotheca Corvini bey Eroberung Ofen[1] erbeutet worden, solte der auch Welt-berühmten Königlichen Stockholmisch Bibliothec einverleiben Ihro Königl. Majestät Allerunterthänigster Diener Johannes Jacobus Leibniz, SS. Th. D. A:o 1696 m. pr.

iii. På bakre pärmen betecknad: in 4to 4 (numret i Jaches' register) och 31.

iv. Gammalt signum: Turk. och Ar. MSS. nr 14.

17.

Ǵazūlī's Dalā'il.

Papper. 125 bl. 16,7 × 13 cm. Skriftytan: 10,3 × 7,8 cm. 10 rader. Ram med linjer i rött. Klumpig maghribinsk stil. Bl. 3 b, 88 b, 96 b vignetter; bl. 14 b, 19 a teckningar. Mycket maskstungen och fuktfläckig, delvis lagad. Daterad (bl. 124 a) 987 (inc. 28. 2. 1579). Mörkbrunt skinnband.

Innehåll. 'Abū ʿAbd Allāh Muhammed b. Suleimān b. ʿAbd er-Rahmān b. 'Abi Bekr el-Ǵazūlī's († i Sus 869, inc. 3. 9. 1464) skrift دلائل الخيرات över bönen för Muhammed och anvisningar för denna bön.

[1] 2. 9. 1686. Se: HAMMER, *Histoire*, III, s. 214. De flesta handskrifterna i Ofen kommo till biblioteket i Bologna.

Litteratur. BROCKELMANN, II, s. 252. — AHLWARDT, III, s. 425, nr 3919 f. — TORNBERG, *Ups.*, s. 262, nr CCCC f. — TORNBERG, *Lund*, s. 24, nr XXIX.

Proveniens. i. Ur v. Engeströms samling (E. S. 101). På främre pärmen v. Engeströms exlibris och signum DRB II 47. Förmodligen förvärvad i Marokko.[1]

ii. På försättsbl. 2 a: Nr 1.

18.

Samlingsband av teologiska skrifter.

Papper. 183 bl. 20,2 × 14 cm. Skrift av olika händer. Skriftytan oftast 15 × 8,6 cm. 25 rader. Rubriker. Många glossor. Bl. 4—46 mycket fuktfläckiga. Odaterad. Förmodligen skriven ca. 1600 i Konstantinopel. Orientaliskt pappband med klaff.

Innehåll. En samling av 34 olika skrifter över Koranexeges, traditionsvetenskap och muhammedansk juridik, mestadels (bl. 2—111 b) författade av Kamāl Pāschā Zāde († som muftī i Stambul 940, inc. 23. 7. 1533).

Litteratur. BROCKELMANN, II, s. 449—453.

a) bl. 2 b—7 b: en förklaring av Sura 1, möjligtvis ur Kamāl Pāschā Zāde's Korankommentar (se: VOLLERS, s. 27, nr 100; BROCKELMANN, II, 449, nr 6, 7).

b) bl. 7 b—17 b = BROCKELMANN, II, s. 450, nr 35.

c) bl. 17 b—23 a = BROCKELMANN, II, s. 450, nr 15.

d) bl. 23 b—24 a: en kort grammatisk avhandling av Kamāl Pāschā Zāde.

inc. وبعد فهذه تعليقة بينة لتراكيب الخ

e) bl. 24 a—26 a: en annan kort grammatisk avhandling av densamme = BROCKELMANN, II, s. 453, nr 119; AHLWARDT, nr 7287.

f) bl. 26 a—29 a: en annan grammatisk skrift av densamme.

inc. فهذه رسالة فى التضمين

g) bl. 29 b—31 b = BROCKELMANN, II, s. 452, nr 96.

h) bl. 32 a—33 b = BROCKELMANN, II, s. 451, nr 50; AHLWARDT, IV, s. 357, nr 4997.

i) bl. 33 b—34 b = BROCKELMANN, II, s. 452, nr 98; AHLWARDT, V, s. 49, nr 5483.

j) bl. 34 b—35 a: av densamme, över quidditas och existentia (jfr AHLWARDT, IV, s. 454, nr 5136—5139).

inc. ان ارباب الكشف والعيان لا ينكرون ثبوت الماهيّات الممكنة الخ

[1] Även de båda Uppsalahandskrifterna äro skrivna i Marokko. Nr CCCC har blivit tagen som byte av en svensk, Westée, i Afrika 1840.

k) bl. 35 b—41 b = BROCKELMANN, II, s. 452, nr 99.

l) bl. 41 b—49 b = BROCKELMANN, II, s. 452, nr 100.

m) bl. 49 b—54 a: anmärkningar (اقول — قال) av Kamāl Pāschā Zāde till en kommentar över en dryckesvisa av Ǵamīl el-ʿUḏrī († 82, inc. 15. 2. 701; se: BROCKELMANN, I, s. 48).

inc. قال لما كان الجميل متناولا الخ اقول هذا ماخوذ مما كتبه الشارح فى الحواشى التى نقلها عند تلميذه مولانا مباركشاه المنطقى بهذه العبارة اعلم الخ

n) bl. 54 a—58 a = BROCKELMANN, II, s. 450, nr 26.

o) bl. 58 a—64 b = AHLWARDT, II, s. 243, nr 1544.

p) bl. 64 b—73 b = BROCKELMANN, II, s. 450, nr 13.

q) bl. 73 b—80 a = BROCKELMANN, II, s. 450, jfr nr 39.

r) bl. 80 a—81 b = BROCKELMANN, II, s. 450, nr 32; jfr AHLWARDT, IX, s. 608, nr 10346.

s) bl. 81 b—84 b = BROCKELMANN, II, s. 450, nr 28.

t) bl. 84 b—88 b = BROCKELMANN, II, s. 450, nr 27.

u) bl. 88 b—92 a = BROCKELMANN, II, s. 449, nr 5.

v) bl. 92 a—94 b = BROCKELMANN, II, s. 449, nr 3.

w) bl. 95 a—99 b = BROCKELMANN, II, s. 450, nr 34.

x) bl. 99 b—101 b = BROCKELMANN, II, s. 452, nr 95.

y) bl. 101 b—103 b: en inledning till juridiken i 8 paragrafer, av Kamāl Pāschā Zāde (jfr BROCKELMANN, II, s. 450, nr 42).

z) bl. 103 b—107 b: ett tillägg till föregående skrift, av densamme.

aa) bl. 107 b—111 b = BROCKELMANN, II, s. 453, nr 124.

bb) bl. 111 b = BROCKELMANN, II, s. 453, nr 121. — Av denna avhandling förefinnes endast början.

cc) bl. 113 a—151 b: Ibn Ḥaǵar's († 852/1449) inledning till traditionsvetenskapen (i den recension, som AHLWARDT beskriver under nr 1095, II, s. 26). I margen många glossor av Isbahānī.

Litteratur: AHLWARDT, II, s. 25, nr 1088—1107. — BROCKELMANN, II, s. 68, nr 7; I, s. 359, nr 1 e.

da) bl. 152—167 a: Hibat Allāh b. Salāma's († 410/1019 i Bagdad) skrift över annullerade Koranställen.

Litteratur. AHLWARDT, I, s. 185, nr 473 ff. — BROCKELMANN, I, s. 192, nr 1. — TH. NÖLDEKE, *Geschichte des Qorans*, s. 41.

ee) bl. 167 b—169 a: Citat ur olika Korankommentarer, särskilt av el-qāḍī (Baidāwī).

ff) bl. 169 b—171 a: [sic] البرهان اللمى, en didaktisk dikt rimmande på ل.

inc. اصالة الراى صاننى عن الخطل;

slutanmärkning: البرهان اللمى [sic] عند ارباب العقول اشرف من البرهان الانى لان اللمى يعطى العلة المستلزمة الوجود والانى يعطى الوجود فقط الخ

gg) bl. 172 b—175 a: en sūfisk avhandling av Ǵalāl ed-dīn ed-Dauwānī († 908/1502), kallad الزوراء.

Litteratur. BROCKELMANN, II, s. 218, nr 20. — AHLWARDT, IV, 466 a, nr 5162,3; III, s. 167, nr 3223.

hh) bl. 174 b—181 b: en kommentar till föregående avhandling av författaren själv (= AHLWARDT, III, s. 168, nr 3225; BROCKELMANN, II, s. 218, nr 20 a).

Proveniens. i. Gammalt signum: Turk. och Ar. MSS N:o 18.

ii. bl. 1 a: Insinueras uthi Hans Kongl. Mayts Bibliothec denne boken som uthi sig begriper een hoop Fragmenta af åtskillige turkiske scriptoribus der ibland är en deel af Alcoran, af Gustaff Carlholm d. 9. Feb. 1689.

iii. bl. 1 a, 183 b och på bakre pärmen 6 (Jaches' nummer).

19.

Senusi-skrifter.

Papper. 93 bl. 19,5 × 14,8 cm. Skriftytan: 14,5 × 9,5 cm. 27 rader i maghribinsk stil. Rubriker. Många glossor. Daterad (bl. 92 b) 1087 (inc. 16. 3. 1676). Skrivarens namn (bl. 52 a): احمد بن مسعود. الدليمى المراكشى. *Maskstungen och fuktfläckig. Brunt, orientaliskt skinnband med guldpressning (jfr nr 17).*

Innehåll. Bl. 2 a: »Theologiska Afhandlingar af Sonnusi», en samling av 6 skrifter över den muhammedanske ordensstiftaren Senūsīs lära († som sūfī i Tlemsen 892, inc. 28. 12. 1486).

Litteratur. AHLWARDT, II, s. 420—427, nr 2006—2026. — BROCKELMANN, II, s. 250 ff. — MAX HORTEN, *Muhammedanische Glaubenslehre. Die Katechismen des Fudālī* etc. (Bonn 1916). — *Handlingar ur L. v. Engeströms bibliothek*, IV, s. 150; V, s. 85.

Boken innehåller följande skrifter:

a) bl. 3 a—28 a: El-Waǵahānī's kommentar över Senusi's »lilla trosbekännelse».

Litteratur: BROCKELMANN, II, s. 251, nr II, 10.

b) bl. 28 a—50 b: 'Abū-l-Ḥasan 'Alī eš-Šādilī el-Mālikī's kommentar över Senusi's förklaring av sin »lilla trosbekännelse» (BROC-

KELMANN, II, s. 251, nr II, 1). Författaren († 939, inc. 3. 8. 1532) heter i kolofonen (bl. 50 b) سيدى ابو الحسن المالكى شارح رسالة ابن ابى زيد, enär han även skrev en kommentar över den berömda malikitiska rättslärde 'Abd Allāh b. 'Abd er-Raḥmān b. 'Abī Zeid el-Qairuwānī († 389, inc. 23. 12. 998). Se: AHLWARDT, III, s. 293, nr 3548, IV, s. 52, nr 4446. — BROCKELMANN, I, s. 178, nr 1 c.

c) bl. 51 a—52 a: تفسير الصفات; därtill en lång anmärkning bl. 52 a—53 a (jfr AHLWARDT, II, s. 424 a, nr 2018 f. 5. — BROCKELMANN, II, s. 251, nr VII).

d) bl. 53 b—89 a; kolofon bl. 88 b: كمل الشرح المبارك المختصر المفيد الكثير البركة شرح صغرة الصغرة بحمد الله تعالى وحسن عونه.

inc. bl. 53 b: قال . . . . ابو عبد الله سيدى محمد بن يوسف السنوسى الحسنى . . الحمد لله الذى من علينا بالايمان والاسلام الخ

e) bl. 89 a—91 a inc. قال . . . ابو الحسن سيدى على بن احمد المعروف بابن سعد الخلافى . . . . بسط دلايل صغرة النساء على سبيل التقريب للعوام والاقتصار الخ

f) bl. 91 b—92 b: وللفقيه سيدى على بن احمد المعروف بابن سعد . . حقيقة الحمد هو الثناء بالكلام على المحمود بجميل صفاته الخ

Litteratur. AHLWARDT, II, s. 426 a, nr 2022 (där författaren icke är nämnd).

Proveniens. i. Ur v. Engeströms samling (E. S. 100). På främre pärmen v. Engeströms exlibris och sign. D R B II 52. Förmodligen förvärvad i Marokko (jfr s. 9, nr 17).

ii. På försättsbl. 2 a: Nr 3.

20.

»Codex Berggrenianus: Drusernas på Libanon heliga bok».

Papper. 1 försättsbl. + 2 bl. + 286 sidor (gammal europeisk paginering) + 5 försättsbl., 20,2 × 14,8 cm. Skriftytan: 14 × 9,5 cm. 13 rader. Ram av linjer i guld, rött och blått. Rubriker i rött och guld. Många och klumpiga vignetter. Odaterad; ca. 1100/1688. Mycket begagnad och därför smutsig, men eljest i gott skick. Bl. 3 b ett kolorerat träsnitt »Le Grand Emir des Druses à Dejer El-Aámer». Bl. 1—2 handskriftbeskrivning av Hallenberg. Brunt, orientaliskt skinnband med pressningar (lagat i Europa) i röd skinnväska med guldtitel: «Codex Berggrenianus».

Innehåll. En samling av åtskilliga drusiska skrifter, ordnad av Hamza b. ʿAlī b. ʾAhmed († ca. 433/1041) och därför ofta betecknad som رسائل حمزة.

Litteratur. TORNBERG, *Ups.*, s. 315—322, nr DI—DVI (Ups. DVI = Nov. 1 är en avskrift av förevarande handskrift, gjord av Mathias Norberg). — SILV. DE SACY, *Exposé de la religion des Druzes*, I, s. CCCCLXLI ff.; *Mém. de l'Acad. des inscr.*, T. IX, X; *Chrestom.*, II, s. 67 ff; *Journal asiatique*, V (1824), s. 1—18. — *Handlingar ur L. v. Engeströms bibliothek*, IV, s. 147. — BERGGREN, *Resor*, I, s. 358 anm., s. 359—366, II, s. 10. — AHLWARDT, III, s. 591—618, nr 4293 ff. — NICOLL, s. 407 ff. — RIEU, *Suppl.*, London 1894, s. 140 b. — FLÜGEL, *Wien*, III, s. 28 ff.

Stockholmshandskriftens innehåll överensstämmer mest med FLÜGEL, nr 1573: I, Ups. Nov. 23 (TORNBERG, nr DI, s. 316, »quam Rex Carolus XIV Johannes ex Aegypto receptam bibliothecae donavit») och Berlin, We 1870, Mq 316, nr 1—14 (AHLWARDT, s. 591 a). Codex Berggrenianus[1] omfattar följande enskilda skrifter:

a) s. 1—17: نسخة السجلّ = AHLW., nr 4294.

b) s. 18—21: السجلّ المنهى فيه عن الخمر = AHLW., nr 4295, 1.

c) s. 21—42: خبر اليهود والنصارى = AHLW., nr 4295, 2.

d) s. 42—43: نسخة ما كتبه القرمطى = AHLW., nr 4296, 1.

e) s. 43—44: فاجابه سلامة عليها = AHLW., nr 4296, 1.

f) s. 44—46: ميثاق ولى الزمان = AHLW., nr 4296, 2.

g) s. 46—80: الكتاب المعروف بالنقض الخفى = AHLW., nr 4298, 1.

h) s. 80—91: الرسالة الموسومة ببدو التوحيد = AHLW., nr 4298, 2.

i) s. 92—101: ميثاق النساء = AHLW., nr 4299, 1.

k) s. 101—123: رسالة البلاغ = AHLW., nr 4299, 2.

l) s. 123—151: الغاية والنصيحة = AHLW., nr 4300, 1.

m) s. 151—180: كتاب فيه حقايق = AHLW., nr 4300, 2.

n) s. 180—219: السيرة المستقيمة = AHLW., nr 4301, 1.

o) s. 220—254: الموسومة بكشف الحقايق = AHLW., nr 4301, 2.

p) s. 255—285: الرسالة الموسومة بسبب الاسباب = AHLW., nr 4303.

[1] I BERGGREN, *Resor*, I, s. 359—366 finnes ett utdrag ur innehållet.

Vignetten på försättsbl. 3 b har en innehållsförteckning i mystiska ringar.

Försättsbl. 2 några anteckningar.

Proveniens. i. S. 286: Ce manuscrit précieux, qui contient l'écriture sainte ou l'évangile des Druses, m'a été donné en cadeau par Jean Maron Ossoli, evêque et vicaire patriarcal à Zouc Michel au Mont-Liban.[1] Il m'a dit, qu'il a été pris d'un des Sages des Druses dans une guerre civile entre ceux-ci et les Maronites; mais je sais, qu'il a été pris de la bibliothèque du père du Prince des Druses actuel, lequel, au moment de mourir, se fit faire chrétien avec toute sa famille, et chez le successeur duquel, ou le Prince actuel, le susdit evêque, mon ami et bienfaiteur, a été confesseur neuf ans. Je destine ce Manuscrit pour la bibliothèque de S. E. le Comte d'Engeström. Damas ce 24 Janvier 1821. Jacob Berggren.[2]

N. B. L'an 1823, au mois de Juin, que je passai par Paris, ce manuscript a été communiqué à Mr. le Baron Silvestre de Sacy, qui l'a gardé huit jours.[3]

ii. v. Engeströmska biblioteket, sign. D B II 4.

21.

Ḥasan b. Mas'ūd el-Jūsī's Samtal.

Papper. 195 bl. 18,7 × 14,2 cm. Skriftytan: 14 × 8,5 cm. 22 rader, brunt bläck. Rubriker. Maghribinsk stil. Många glossor och tillägg i margerna, som delvis äro avskurna. Daterad (bl. 183 b) 1122 (inc. 2. 3. 1710). Delvis gammal europeisk paginering. Maskstungen och fuktfläckig. Bl. 3—9, 187—195 äro blanka. Mörkbrunt, orientaliskt skinnband med guldpressning.

Innehåll. Bl. 10 b—183 b: Ḥasan b. Mas'ūd's (av berberstammen Ait Jūsī = Jūsufī, † 1699 i Marokko) Muḥāḍarāt (»samtal») över filologiska och litterära ämnen och minnen ur hans liv.

Litteratur. BROCKELMANN, II, s. 455, nr 4. — Skriften är tryckt i Fes 1317/1900.

Dessutom finnas bl. 1 b, 2 a, 10 b många anteckningar om el-Ma'mūn, 'Abū Bekr[4], m. m. och bl. 184 a en religiös dikt av 'Abū Marjam el-Ġaut.

Proveniens. i. Ur v. Engeströms samling (E. S. 99). På bakre pärmen v. Engeströms exlibris och sign. D R B II 55.

ii. bl. 1 a: N. 12.

[1] Norr om Bērūt (BERGGREN, *Resor*, II, s. 10.)

[2] se: BERGGREN, *Resor*, I, s. 359, II, s. 10.

[3] se: *Resor*, I, s. 358; SILV. DE SACY i *Journ. asiat.*, V (Paris 1824), s. 1 ff.

[4] Därför i *Handlingar*, IV, s. 150 betecknad som »Berättelser om Abu Beker (incomplett)».

22.

Ǵurǵānī's Kommentar till Šamsīje.

Papper. 95 bl. 20 × 14,5 cm. Skriftytan: 14,5 × 7 cm., 17 rader. Rubriker. Fuktfläckig, många blad sönderslitna och lösa. Odaterad: ca. 1650. Kanske skriven av samma hand, som skrivit nr 40 nedan. Många glossor. Rödbrunt skinnband, som nr 40.

Innehåll. Bl. 1 b: »Commentarius in Organon Aristotelis Schemsigie» (Brenners stil), d. v. s. el-Ǵurǵāni's († 816, inc. 3. 4. 1413) glossor till Quṭb ed-dīn er-Rāzī's († 766, inc. 28. 9. 1364) kommentar över Dabīrān's († 675, inc. 15. 6. 1276) Logik, som kallades Šamsīje, emedan den är tillägnad Šams ed-dīn b. Bahā' ed-dīn († 681, inc. 11. 4. 1282). Ǵurǵāni's glossor äro flera gånger tryckta och finnas i 7 handskrifter i Berlin. Stockholmshandskriften överensstämmer mest med Pet. 366 (Ahlw. IV, s. 515 a).

Litteratur. Brockelmann, I, s. 466, nr I, 1 a. — Ahlwardt, IV, s. 513 ff., nr 5260—6261.

Dessutom bl. 2 a ett citat ur Sībawaihi och ett annat logiskt fragment.

Proveniens. i. Gammalt signum: Turk. och Ar. MSS. N:o 13.
ii. Bl. 95 b: Libr. Bren. (= Brenner).
iii. På bakre pärmen 90 (Brenners nummer?).

23.

ʿUtbī's Biografi över Maḥmūd el-Ġaznawī.

Papper. 2 försättsbl. + 176 bl., 20,3 × 15,7 cm. — Skriftytan: 15 × 7,7 cm. 23 rader. Ram av guldlinjer. Rubriker. Bl. 1 b en vignett. Några blad lösa, men eljest väl bibehållen. Daterad (bl. 174 a) 1151 (inc. 21. 4. 1738). Skrivarens namn: السيد محمد بن السيد ابراهيم. Brunt, orientaliskt skinnband med guldpressning (skadat).

Innehållet är på det nedre snittet betecknat som تاريخ عتبى; d. ä. ʿUtbī's († 427, inc. 5. 11. 1035) kitāb el-Jamīnī eller biografi över Jamīn ed-daule Mahmūd av Ġazna († 421, inc. 9. 1. 1030).

Litteratur. Brockelmann, I, s. 314. — Ahlwardt, IX, s. 300, nr 9807—9809. — Rieu, *Pers.*, s. 157, 900. — Pertsch, *Pers.*, s. 431, nr 441. — Nöldeke, *Sitz.-Ber. der Wiener Akad., Hist.-phil. Classe,* XXIII, s. 15 f.

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (Hedenborg nr 10).
ii. Bl. 1 a: namnteckning av en tidigare ägare och samma stämpel som i nr 14 ovan.
iii. Bl. 174 b, 93 b andra stämplar.

24.

'Omar b. el-Wardī's Jordbeskrivning.

Papper. 161 bl. 22 × 12,5 cm. Skriftytan: 16,8 × 7 cm. 23 rader. Ram av linjer i guld och rött. Rubriker. Bl. 4 b en vignett. Bl. 6 b och 42 a kolorerade teckningar. Daterad 1015 (inc. 9. 5. 1606). Brunt, orientaliskt skinnband med guldpressningar.

Innehåll. Bl. 1 a: »Geographie arabe», d. ä. det kända geografiska verket, varav Berlins bibliotek äger nio handskrifter. Författaren, 'Omar b. el-Wardī es-Ṣiddīqi eš-Šāfi'i († 850, inc. 29. 3. 1446; se: Rieu, *Arab.*, s. 476, nr 702; Pet. 635 = Ahlwardt 6046) får ej förväxlas med den berömda Zein ed-dīn b. el-Wardī († 749, inc. 1. 4. 1348; se: Brockelmann, II, s. 140). Stockholmshandskriften innehåller i slutet även dikten över uppståndelsen, mellan bl. 6 a och 7 b den schematiska världskartan och bl. 42 a en teckning av Ka'ba, som även finnas i Berlinhandskriften Pet. 635 (= Ahlw. 6046). En turkisk översättning finnes i Uppsala, St. 55 (Tornberg, s. 216, nr CCCXV).

Litteratur. Brockelmann, II, s. 131, nr 8. — Ahlwardt, V, s. 371—375, nr 6046—6048. — Rieu, *Arab.*, s. 475, nr 701—2. — Arbetet är ofta tryckt i Egypten, och två stycken även i Sverige, nämligen *1)* A καὶ Ω. *Operis cosmographici Ibn el Vardi caput primum de regionibus, ex cod. Ups. ed. lat. vert.* Andr. Hylander. Lundæ 1823. — *2) Ex Ibn-el-Vardii libro Margarita Mirabilium inscripto, proemium, caput secundum, tertium, quartum et quintum ed.* C. J. Tornberg. Upsala 1835—39.

Bl. 159 b: en magisk kvadrat.
Bl. 2 a: persiska anteckningar.

Proveniens. Ur Hedenborgs samling (Hedenborg nr 3).

25.

Astronomiska Tabeller.

Papper. 1 + ١٢٣ bl. (arabisk paginering). 21,3 × 15,6 cm. Skriftytan oftast: 15 × 10,6 cm. 19 rader i rött och svart bläck. Många glossor och tillägg i margen, även på persiska och turkiska. Mycket begagnad, smutsig och söndersliten. Maskstungen och fuktfläckig. Daterad ١٢٨ (? = 1028, inc. 19. 12. 1618). Bl. ٢ och ٥ äro notiserna i övre margen delvis avskurna. Orientaliskt pappband (skadat).

Innehåll. Bl. 1 a: tabula astrologica (Brenners hand). På ett löst blad i boken, undertecknat I. D. Å. (Johan David Åkerblad, som 1789—91 var translator i turkiska i utrikesexpeditionen i Stockholm), beskrives innehållet på följande sätt:

»Astronomiska Tabeller, med en inledning om deras nyttjande i tio Capitel, författade efter de Tabeller som Abulwefa Muhammed Ibn Ahmed Elbuzhani[1] och des Embetsbröder upsatt efter observationer gjorde i Chalifen Elmamun's tid. Inledningen är på Arabiska. Tabellerna hafva till en del arabiska och persiska Scholier. Vid slutet af arbetet äro några andra astronomiska och astrologiska tabeller, med en afhandling derom på persiska full med lacuner. Författarens namn af de följande tabellerna har jag ej funnit. Efter Hadgi Chalfa hafva tvenne personer sysselsat sig med uttydningen af Elbuzgani's Tabeller, neml. Seid Aly El Kuschi[2], som lefde i början af 800-talet efter hedgiran, och des son Seid Hasan. Torde hända at detta arbete är af den förra.»

Bokens titel är tyvärr avskuren med övre delen av bl. ٢ b; men den finnes ännu i inledningen bl. 4 b, nämligen الزيج الشامل (allmän tabell). Nu heter skriften på försättsbladet زيج شامل ابهرى شهير, (allmän tabell av den berömde 'Abharī). Dock finnas två astronomer med detta namn, nämligen 'Abū Sa'īd 'Abd er-Rahmān b. 'Abī Hafs 'Omar b. Muhammed el-'Abharī († 673, inc. 7. 7. 1274; se: BROCKELMANN, I, s. 474) och 'Amīn ed-dīn el-'Abharī († 733, inc. 22. 9. 1332; se: AHLWARDT, V, s. 333, nr 5975; BROCKELMANN, II, s. 211). Till innehållet har vår tabell stor likhet med AHLWARDT, V, s. 217, nr 5773 och s. 212, nr 5762.

Proveniens. i. Gammalt signum: Turk. och Ar. Ms. N:o 9.
ii. bl. 1 a: Lib. Bren och bl. ١٣٣ b Bren (= Brenner).
iii. bl. ١٣٣ b 91 (Brenners nummer?).
iv. bl. ١ a en stämpel med årtal 1030 (inc. 26. 11. 1620).

26.

Ǵamšīd's Handbok i astronomisk räkning.

Papper. 2 försättsblad + 33 blad, varav de tre sista äro blanka. 19 × 9 cm. Skriftytan: 15 × 5,5 cm., 14 rader. Rubriker och teckningar

[1] El-Būzǵānī, † 381, inc. 20. 3. 991; se: BROCKELMANN, I, s. 223, och den där förtecknade litteraturen.

[2] 'Alā' ed-dīn 'Alī b. Muhammed el-Qūšī, † 879, inc. 18. 5. 1474; se: RIEU, *Pers.*, s. 456 b; PERTSCH, *Pers.*, s. 359; RIEU, *Arab.*, s. 522, nr 763. — Om andra astronomer 'Alā' ed-dīn se: AHLWARDT, V, s. 216, nr 5771; RIEU, *Arab.*, s. 522 b, nr 764 I och TORNBERG, *Ups.*, s. 221, nr CCCXXII (före 1300).

i rött bläck. Daterad (bl. 30 a) 1072, inc. 27. 8. 1661. Fuktfläckig, men eljest väl bibehållen. I margen äro flera anteckningar avskurna. Svenskt pappband, gjort efter Brenners tid.

Innehåll. Bl. 2 a: Telkesel Mephtahh. Scr. Molla Dgiemsit. Libr. Mathematicus vel potius Arithmeticus (Brenners hand).

Inledning, bl. 2 b: »Ǵamšīd b. Mas'ūd b. Maḥmūd, en läkare från Kāšān med tillnamn Ġijāt, — Gud give honom lycka — säger: När jag hade fulländat min bok med titeln »Räknemästarnes nyckel» (مفتاح الحساب), gjorde jag ett utdrag ur densamma i 30 §§, som endast innehåller vad nybörjarna i alla fall måste veta, och kallade detta »Nyckelns väsentligaste del» (تلخيص المفتاح)».

Författaren var en av Ulugh Beg's astronomer i Samarkand och dog ca. 830 (inc. 2. 11. 1426). En annan kopia av denna skrift finnes i India Office's bibliotek i London (Ind. off. 757).

Bl. 2 a: många notiser. Bl. 34 b: en svensk beskrivning av bokens innehåll.

Litteratur. BROCKELMANN, II, s. 211—213. — AHLWARDT, V, s. 342, nr 5992. — RIEU, *Pers.*, II, s. 456, 869 b.

Proveniens. Gammalt signum: Turk. och Ar. Ms. N:o 23.

Bl. 34 b: Lib. Bren (= Brenner).

Bl. 2 a: من مملكات الفقير الحقير عبده سفيع الدين محمد.

27.

Arabisk Musiklära.

Papper. 92 bl. 30,2 × 21 cm. Skriftytan: 20 × 12 cm., 13 rader. Utmärkt vacker nasḫī. Många teckningar och schemata. Bl. 2 a, b överskrifter i guld. Bl. 3 a persiska glossor. Kollationerad. Mycket begagnad och sönderssliten, särskilt bl. 90, 91 och 1. Början saknas. Odaterad; ca 1600. Skrivarens namn: محمود بن ابى المحاسن القاشى. — *Brunt, orientaliskt skinnband med guldpressningar.*

Innehåll. Titeln saknas; den är: الرسالة الشرفية فى النسب التاليفية, en avhandling av Ṣafī ed-dīn 'Abd el-Mu'min el-Baġdādī (ca 650, inc. 14. 3 1252).[1] Ett annat verk av samma författare finns i nr 40. Bl. 1 a anmärkes, att arbetet stöder sig på den stora filosofen Fārābī (BROCKELMANN, I, s. 210); Fārābī citeras nämligen i verkets början (bl. 3 a) som en auktoritet i musiklära.

---

[1] Cf. WEIL, *Geschichte der Chalifen*, IV, s. 136 ff. Han levde under den sista abbasiden.

inc. (bl. 3 a): قال الشيخ الامام العلامة افضل المتاخرين ابو نصر الفارابى

Litteratur. AHLWARDT, V, s. 58, nr 5506; s. 71 a, nr 5534. — BROCKELMANN, I, s. 496, anm. 3. — CARRA DE VAUX i *Journal Asiatique*, II (Paris 1891), s. 279—355.

Proveniens. i. (Bl. 2 a): Ex lib. Bren (= BRENNER; cf. nr 25. 26). På första pärmen 4 (BRENNERS nummer?).

ii. bl. 2 a, 92 b. Boken har givits som nyårsgåva åt astronomen Muhammed Ṭāhir från Jezd (i Fars) och tillhörde senare dennes son, astronomen Muḥammed Bāqir (bl. 1 b).

iii. Gammalt signum: Turk. och Ar. Ms. N:o 2.

28.

Ǵauharī's Ordbok.

Papper. 30,2 × 21,8 cm. Skriftytan: 20,5 × 14,2 cm. Maghribinsk stil, stor och tydlig. Daterad 1191 (inc. 9. 2. 1777). Skrivarens namn: [1] محمد بن احمد ملجنوش. *I gott skick. Bunden i två röda skinnband.*

Innehåll. El-Ǵauharī's (enligt den vanliga uppgiften † 393, inc. 10. 11. 1002) كتاب الصحاح. — Titeln på ryggen »Schawhari dictionarium linguae arabicae occidentalis» avser handskriftens maghribinska stil.

Litteratur. BROCKELMANN, I, s. 128. — AHLWARDT, VI, s. 227 ff., nr 6936—6949.

Proveniens. Detta MS i 2ne Volumer såldes af Commerce-Rådet Wenström till kongl. Bibliotheket d. 14 Mars 1808.

Arabisk-turkisk ordbok, se nr 92.

Arabisk-turkisk ordbok på vers, se nr 91.

SUJŪṬĪ, Avhandling om koranen, etc., se nr 77.

---

[1] På ett annat ställe ماغنوس = Magnus.

C. *Etiopiska handskrifter.*

29.

Etiopisk bönbok.

Pergament. 52 bl. 7,5 × 6 cm. Skriftytan: 5 × 5 cm. 10 rader. Tydlig etiopisk stil. Rubriker. Många fel och rättelser. Odaterad, ca. 1750. Smutsig, men eljest i gott skick. Bunden i två träpärmar; på främre pärmens inre sida har en liten spegel varit infälld; därunder i modern europeisk skrift titeln Temert Hejwat (= ትምህርት፡ሕይወት, *doctrina vitae).*

Innehåll. Boken innehåller två etiopiska böner, liknande Ms. or. oct. 234 i Berlins bibliotek och Orient. 80 i British Museum.

a) bl. 3—38: »Sanē Gōlgōtā», en bọ̈n, som jungfru Maria föregives hava bett på berget Golgatha.

inc. ዘቲ፡ጸሎት፡ዘእግዚእትነ፡ቅድስት፡ድንግል etc.

Litteratur: DILLMANN, *Verzeichniss,* s. 65. — WRIGHT, *Catalogue,* s. 91, nr CXXXVI. — d'ABBADIE, nr 26, 142, 214.

b) bl. 39—50: »Doctrina arcanorum» (Temherta Ḫebū'āt), som utgör en av den föreskrivna mässliturgiens delar och läses särskilt på den så kallade Stora Sabbaten, d. v. s. Påskafton.

Litteratur. DILLMANN, *Catal. Mus. Brit.,* s. 55, nr LX, 2. — WRIGHT, *Catalogue,* s. 33, nr XLIX, 2; s. 79, nr CXX, 7; s. 91, nr CXXXVI, 2 b; s. 110, nr CLXIV, 8; s. 120, nr CLXXXVIII, 2; s. 126, nr CXC, 2; s. 131, nr CXCIII, 3; s. 137, nr CCVII, 7; s. 271, nr CCCLXI, 22. — DILLMANN, *Verzeichniss,* s. 28, nr 37, 2; s. 65, nr 72, 2.

Handskriften var bestämd som bönbok (och amulett) för »vår fader Gabra Gījōrgīs», som nämnes flera gånger. Bl. 38 b h r emellertid ett annat namn ursprungligen skrivits. Handskriften är alltså gjord av en yrkesmässig skrivare av bönböcker. Hans ortografi är mycket slarvig och växlande.

Bl. 1. 2. 51. 52: klotter.

Proveniens. Handskriften har av missionär August Bergman förts från Bellesa Massua (i Erytrea) till Sverige och skänktes i april 1905 av häradshövding Wezén i Nässjö till K. biblioteket.

Fragment av en etiopisk liturgisk skrift, se nr 96 a 1.

D. *Persiska handskrifter.*

30.

Sa'dī's Būstān och Gulistān.

Papper. 1 försättsbl. + 134 bl. + 1 försättsbl. 24,5 × 15,7 cm. Inre skriftytan: 12,6 × 6,8 cm., i 2 kolumner om 13 rader. Ram med linjer i guld. Marginalytan: 18,3 × 10 cm., 29—31 rader skrivna i diagonalen och omramade med linjer i guld och blått. Bl. 1 b en vignett. Rubriker. Kollationerad. Odaterad; förmodligen ca. 1700. Fuktfläckig och något smutsig, men eljest i gott skick. Brunt, något skadat orientaliskt skinnband med pressningar och ornament på pärmarnas inre och yttre sidor.

Innehåll. Inre skriften innehåller Sa'di's († 690, inc. 4. 1. 1291) Būstān (avfattad 655, inc. 19. 1. 1257), marginaltexten hans Gulistān (avfattad 656, inc. 8. 1. 1258), liknande Berlinhandskriften nr 805 (PERTSCH s. 818).

Inc. bl. 1 b: بنام خداوند جان آفرين

Marginalen: منت خدايرا عز وجل

Litteratur. *Encycl. Brit.*, 11th ed., XXIII, s. 992 (ETHÉ). — ETHÉ i GEIGER'S *Grundriss*, II, s. 292 ff. — HAMMER, *Redekünste Persiens*, s. 204 ff. — PERTSCH, *Persische Handschriften*, Berlin 1888, s. 800 ff. — RIEU, *Catalogue* etc., II, s. 595 ff. — TORNBERG, *Upsala*, nr XCIII—CIV, CLIV—CLIX, DIX. — TORNBERG, *Lund*, s. 6, nr VII.

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (Hedenborg nr 11). ii. Bl. 1 a: Stämpel och namnteckningar av tidigare ägare.

31.

Sa'dī's Gulistān.

Papper (av olika färg). 2 försättsbl. + 103 bl. + 2 försättsbl. 18,8 × 12,5 cm. Skriftytan: 13,5 × 8,3 cm. 14 rader. Rubriker. Bl. 1 b vignett. Randglossor och europeiska blyertsnotiser. Mycket begagnad och smutsig, men eljest i gott skick. Daterad (bl. 102 b) år 932 (inc. 18. 10. 1525). Brunt, orientaliskt skinnband med rika guldpressningar.

Innehåll. Bl. 1 b, 103 b كلستان شيخ سعدى

Inc. bl. 1 b منّت خدايرا عزّ وجلّ

Litteratur. Se ovan nr 30.

Proveniens. i. Ur ULRIC CELSING's samling (Celsing nr 24).
ii. Bl. 1 b, 59 a, 102 b: stämplar av olika tidigare ägare.

32.

Sa'dī's Gulistān med turkisk översättning.

Papper. 142 bl., 22,8 × 14,3 cm. Skriftytan: 15,2 × 7,6 cm. 11 rader i vacker nashī, interlinierade i turkisk nasta'līq. Rubriker. Odaterad; ca. 1700. Många glossor. Mycket begagnad, fuktfläckig och maskstungen. Bandet saknas.

Innehåll. Sa'di's Gulistān på persiska med en interlinierad turkisk översättning, som för det mesta överensstämmer med PERTSCH, Berlin, nr 795, s. 813.

Litteratur. PERTSCH, *Persische Handschriften* (Berlin 1888), s. 813 ff., nr 795—797, 801*, 802—804. — RIEU, *Persian MSS.*, s. 607 a. b. — RIEU, *Turkish MSS.*, s. 156 b ff. — AUMER, *Persische Handschriften* (München 1866), nr 145, 160—166.

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (nr 15).
ii. Bl. 1 a, 142 a. b: Stämpel, namnteckningar och notiser av tidigare ägare.

33.

Hāfiz' divan.

Papper. 176 bl. 23,5 × 15 cm. Skriftytan: 16,5 × 8,5 cm., oftast 2 kolumner om 14 rader. Ram med linjer i guld, rött och blått. Överskrifter i guld. Bl. 1 b och 2 a skrivna på guldstoft. Bl. 1 b vacker vignett. Fuktfläckig. Bl. 2—39 äro lösa. Några rader av rubā'ījāt äro skrivna i diagonalen. Kollationerad. Daterad (fol. 176 a) 943 (inc. 20. 6. 1536). Skrivarens namn: غياث بن محمد الحسنى. *Brunt, orientaliskt skinnband (skadat).*

Innehåll. Bl. 1 a: »Divan Hafiz» († i Schīrāz 791, inc. 31. 12. 1388).

Inc. الا يا ايها الساقى

Bl. 1—162 a: Ghazelerna i alfabetisk ordning; bl. 162 a—166 a: 2 matnawījāt; bl. 166 a—167 a: muhammas; bl. 167 a—172 b: muqatta'āt; bl. 172 b—176 a: 40 rubā'ījāt.

Litteratur. *Encycl. Brit.*, 11th ed., T. XII, s. 812 (E. H. PALMER). — ETHÉ i GEIGER'S *Grundriss*, II, s. 303 f. — HAMMER, *Redekünste Persiens*, s. 261 ff. — RIEU, *Catalogue of the Persian MSS. in the British Museum*, II, s. 627—631. — PERTSCH, *Persische Handschriften*, Berlin 1888, s. 845—854. — TORNBERG, *Upsala*, nr CLXIV—CLXVII. — TORNBERG, *Lund*, nr IX, s. 7.

Proveniens. Ur HEDENBORGS samling, N:o 9.

34.

Ḥāfiẓ' divan.

Papper. 1 försättsbl. + 100 bl. + försättsbl. 24 × 16 cm. Skriftytan: 14,5 × 8,8 cm., vanligen i 2 kolumner om 21 rader. Ram med guldlinjer. Rubriker. Bl. 1 b vignett. Daterad (bl. 100 a): Konstantinopel, 1241 (inc. 16. 8. 1825). I gott skick. Rödbrunt, orientaliskt skinnband.

Innehåll. Bl. 1 a: Haphets, Le Primier Poëte Lyrique des Persan. inc. (bl. 1 b): الا يا ايّها السّاقى

Bl. 1—98 b: Ghazelerna i alfabetisk ordning. — bl. 98 b—100 a: 28 rubā'ijāt.

Proveniens. Ur Hedenborgs samling (nr 7). Försättsbl. 1 b: Constantinople le 10 Mars 1827. Joh. Hedenborg.

35.

Ḥāfiẓ' och andra skalders dikter.

Papper. 151 bl. 21,5 × 13,8 cm. Skriftytan: 16,8 × 8,6 cm; bl. 9 b—108 b, 139 b—148 a i 3 kolumner, bl. 109 b—139 a i 4 kolumner om 18 rader i diagonalen. Ram med linjer i guld. Bl. 9 b och 109 b små vignetter. Rubriker. Daterad (bl. 102 b, 130 a) 1045 (inc. 17. 6. 1635). Skrivarens namn (bl. 102 b): صادق وافى. — *Bl. 2 a, 4 a, b, 5 a, 6 a, 150 b notiser. Mycket begagnad och fuktfläckig, men eljest i gott skick. Av bl. 112 och 4 äro stycken avrivna. — Brunt, orientaliskt skinnband (skadat).*

Innehåll. Denna antologi innehåller huvudsakligen lyriska dikter av Ḥāfiẓ, Bāqī, 'Urfī, Ḥusain ifrån Nīschāpūr m. fl. Bl. 4 a finns ett stycke av en innehållsförteckning.

Bl. 150 b: ديوان حافظ خليل افندى جبرپردار

Bl. 9 b—102 b: Dikter av Hāfiz († 791, inc. 31. 12 1388), nämligen:

Bl. 9 b—94 a: Ghazelerna i alfabetisk ordning.

inc. الا یا ایها الساقی

Bl. 94 a—95 b: Två ghazeler rimmande på ان کیرد och ال.

Bl. 95 b—99 a: Ḥāfiẓ' »Sångarens bok» och »Munskänkens bok».

Inc.: وله ایضًا مغنی نامه مع ساقی نامه

Bl. 99 b—102 b: Andra dikter av Ḥāfiẓ (Muqaṭṭaʻāt och Rubāʻījāt).

Bl. 102 b: Kolofon.

Bl. 103 a—108 b: Dikter av Bāqī († 1008, inc. 24. 7 1599).

Litteratur. RIEU, *Turk.* s. 187. — PERTSCH, *Türk.*, s. 409, nr 414. — HAMMER, *Osmanische Dichtkunst*, II, s. 360.

Bl. 103 a—104 a: غزل حافظ شیرازی تخمیس باقی

Bl. 104 a—105 b: غزلیات باقی

Bl. 105 b—107 b: Andra skalders (Neǵātī, Muḥibbī, Sultan Selīm Ḫān, Sultan Murād Ḫān) dikter med taḫmīs av Bāqī.

Bl. 107 b—108 b: غزلیات och رباعیات av Bāqī.

Bl. 109 b—136 a: Dikter av ʻUrfī från Schīrāz († 999, inc. 30. 10. 1590).

Bl. 109 b—129 a: en matnawī-dikt (مجمع الابکار) av ʻUrfī.

inc. bl. 109 b: بسم الله الرحمن الرحیم موج نخستست زبحر قدیم

Kolofon, bl. 129 a: تمام شد مجمع الابکار مثنوی عرفی شیرازی رحمه الله

Litteratur. PERTSCH, *Pers.*, s. 901, nr 920. — RIEU, *Pers.*, II, s. 667. — ETHÉ i GEIGER's *Grundriss*, II, s. 298. — HAMMER, *Redekünste Persiens*, s. 304.

Bl. 129 b—130 a: ساقی نامه عرفی شیرازی.

Litteratur. ETHÉ, a. a., s. 308 (»handschriftlich ziemlich selten»).

Bl. 130 a—136 a: فرهاد شیرین عرفی شیرازی.

Litteratur. ETHÉ, a. a., s. 247. — PERTSCH, *Pers.*, s. 901, nr 920, 3. — RIEU, *Pers.* II, s. 667.

Bl. 136 b—139 a: معمای اسماء الحسنی لامیر حسین النیشابوری

Litteratur. ETHÉ, a. a., s. 345. — PERTSCH, *Pers.*, Gotha, s. 117.

Bl. 139 a: Gåtor om namn کامی, مرشد, طاهر och سلیم.

Bl. 139 b—147 a: Dikter av Muhibbī (i. e. Suleimān I, 1520—1566), Jahjā Efendi (Scheich ul-islām) Rūhī från Baghdad, Sultan Murād b. Selīm (1574—1595), Bāqī, Sa'dī, Sultan Ahmed I (1603—1617), Veisī Efendi m. fl.

Bl. 1—9 b innehålla allehanda olika notiser och citat, t. ex. bl. 4 a från Ǵāmī (se: PERTSCH, *Pers.*, s. 867 ff., nr 869 ff), bl. 5 a från 'Abd el-Hāliq Gugdawānī (se: RIEU, *Pers.*, s. 862 a), bl. 6 a från Hamadānī († 786, inc. 24. 2. 1384; se: AHLWARDT, nr 3444, BROCKELMANN, II, 221, RIEU, *Pers.*, s. 447), som även skrev en avhandling om den mystiska betydelsen av Hāfiz' dikter (se: RIEU, *Pers.*, s. 630 b) m. fl.

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (nr 8).
ii. Bl. 149 b en tughra i rött bläck.
iii. Bl. 5 a och 9 a: tidigare ägares namnteckningar och stämplar. Om عبد الله فروان (bl. 5 a) se: PERTSCH, *Pers.*, s. 615.

36.

Āṣafī's divan.

Papper. 52 bl. 25,8 × 17,2 cm. Skriftytan: 15,3 × 8,2 cm. Ram med linjer i guld och blått. Vanligen 2 kolumner om 12 rader. Mycket vacker persisk ta'līq. Rubriker. Bl. 2 b vignett. Något fuktfläckig, en del blad lösa, men eljest i gott skick. Odaterad; ca. 1700; kanske av samma skrivare, som skrivit Hedenborg 6 = nr 39. Orientaliskt skinnband med pressningar (skadat).

Innehåll. Bl. 2 b: دیوان آصفی. Āṣafī († 923, inc. 24. 1. 1517, 70 år gammal) var en av Ǵāmī's efterföljare och levde vid Sultan Husain av Herāt's hov.

Litteratur. ETHÉ, a. a., s. 307. — PERTSCH, *Pers.*, s. 893, nr 910—912. — RIEU, *Pers.*, II, s. 651 b.

Bl. 2 b—47 a: Ghazelerna i alfabetisk ordning.
Bl. 47 a—49 b: 22 Rubā'ijāt.
Bl. 50 a—50 b: Muqatta'āt.

Proveniens. Ur Hedenborgs samling (nr 16).

37.

Schaukat's divan.

Papper. 139 bl. 22,3 × 14,3 cm. Skriftytan: 18 × 17,3 cm. Vanligen 2 kolumner om 19 rader. Kollationerad. I marginalen tillägg. Odaterad; ca. 1700. Mycket sönderläst och skadad. Brunt, orientaliskt skinnband med guldpressningar (skadat).

Innehåll. Bl. 1 a: »Divani Chefket.» Persiska dervischen och skalden Chvāǵe Schaukat's dikter i alfabetisk ordning, men icke överensstämmande med Brit. Museum Add. 7810. Enligt Ta'rīḫ bl. 136 b r. 14 avfattad 1093, inc. 10. 1. 1682. Schaukat dog i Iṣfahān 1695/6.

Litteratur. Ethé i Geiger's *Grundriss*, II, s. 312. — Rieu, *Pers.*, London 1881, II, s. 698. — Flügel, *Wien*, I, s. 590. — v. Rosen, *Les manuscrits persans de l'Institut des langues orientales* (St. Pétersb. 1886), s. 257. — Hammer, *Redekünste Persiens*, s. 385.

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (nr 5).

ii. Bl. 1 a: من كتب الفقير مصطفى الوزير عفى عنه »Ex libris vezir Mustafà».

38.

Hātifī's Tīmūrnāme.

Papper. 160 bl. 20,5 × 12 cm. Skriftytan: 13,5 × 6 cm. i 2 kolumner om 15 rader. Kapitelöverskrifter i rött. Liten, men tydlig persisk ta'līq. Bl. 1 b och 2 a guldlinjer; eljest ingen utsmyckning. Kollationerad. I margen glossor. Något fuktfläckig, maskstungen och smutsig, men för övrigt i gott skick. Daterad (bl. 159 a) 960, inc. 18. 12. 1552. Skrivarens namn دوست محمد بن شاه يوسف الخفاج *(kanske identisk med skalden av samma namn,* Pertsch, *s. 676, nr 670?). Brunt, orientaliskt skinnband med guldpressningar.*

Innehåll. Bl. 1 a: تاريخ تيمور هاتفى, persiska skalden Hātifī's († 927, inc. 12. 12. 1520) epos över Tīmūr den Halte (»Tamerlan», 1336—1405).

Litteratur. Ethé i Geiger's *Grundriss*, s. 237, 239, 579. — Pertsch, *Pers.*, s. 888, nr 908. — Rieu, *Pers.*, s. 653.

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (nr 18).

ii. Bl. 1 a och 159 a. b många stämplar och namnteckningar av tidigare ägare, även med årtal 966 (inc. 14. 10. 1558), 1114 (inc. 28. 5. 1702) och 1155 (inc. 8. 3. 1742).

iii. En ägare heter ١١١۴ سنه محمد الكوتاهی. Namnet الكوتاهی (enligt andra الكوتاهيوی) förekommer även hos Pertsch, *Pers.*, Berlin, s. 817, nr 802.

iv. En annan ägare اسمعيل har skrivit sitt namn även i Hedenborg 6 (nr 39).

39.

'Īsā's och Mas'ūd's dikter.

Papper. 65 bl. 24,8 × 17 cm. Skriftytan: 15,8 × 9,3 cm., 2 kolumner om 15 rader. Ram med guldlinjer. Rubriker. Bl. 2 b, 12 b, 41 b vackra vignetter. Fuktfläckig, bl. 1 sönderrivet, men eljest i gott skick. Vacker persisk ta'līq, kanske av samma skrivare, som skrivit nr 36. Odaterad; ca. 1700. Brunt, slitet orientaliskt skinnband med guldpressning.

Innehåll. Bokens innehåll betecknas bl. 1 a på två sätt, i nyare skrift som ديوان عيسى, »'Īsā's dikter», och i äldre skrift ديوان قاضى عيسى وشيخ نجم الدين مسعود ترتيب كردهٔ مولا ادريس بدليسى[1] i. e. »Dīvānen 'Īsā's och Scheiḫ Naǵm ed-dīn Mas'ūd's verk, redigerade av Maulā 'Idrīs b. Ḥusām ed-dīn ifrån Bidlīs». Redaktören 'Idrīs el-Bidlīsī († i Konstantinopel 930, inc. 10. 11. 1523) är känd som författare till en osmanisk historia. Han var 883—895 sekreterare hos Ja'qūb Beg[2] och senare hos sultanerna Bājazīd II (886—918 = 1481—1512) och Selīm I (918—926 = 1512—1520). De båda skalderna levde även under Ja'qūb Beg (cf. bl. 9 b r. 13 ff.).

Litteratur. Pertsch, *Pers.*, Berlin 1888, s. 430, nr 440. — Rieu, *Pers.*, s. 216. — Tornberg, *Ups.*, s. 191, nr CCLXXIV.

a) bl. 2 b—11 a: Redaktörens inledning, började med ett poetiskt lovtal över de båda skalderna. — Om de bl. 7 a r. 11 nämnda اخوان الصفاء se: Ahlwardt, IV, s. 376. — Brockelmann, I, 213 f.

b) bl. 12 b—41 a: 118 ghazeler av qāḍī Ṣafī ed-dīn 'Īsā alfabetisk ordning.

c) bl. 41 b—64 b: dikter av Scheiḫ Naǵm ed-dīn Mas'ūd i alfabetisk ordning (bl. 64 rubā'ījāt).

---

[1] De tre sista orden äro förstörda av maskfrat, men kunna restaureras på grund av bl. 4 a, r. 12, där namnet lyder utförligare ادريس بن حسام الدين بدليسى. Bidlīs ligger i Kurdistan.

[2] Se: G. Weil, *Geschichte der Chalifen*, V, s. 341 ff.

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (nr 6).

ii. En tidigare ägare, Ismā'īl 'Āṣim från Konstantinopel, som har skrivit sitt namn på bl. 2 a år 1162 (inc. 22. 12. 1748), är förmodligen identisk med ägaren till nr 38.

40.

Maktibī's dikt »Leila och Maǵnūn» och Persisk musiklära.

Papper. 118 bl. 15,4 × 10 cm. Skriftytan: 10 × 6 cm. Bl. 1 b —89 a 2 kolumner om 12 rader; bl. 90 a—117 b en kolumn med 13 rader. Rubriker och teckningar i rött bläck. Mellan bl. 117 och 118 äro två blad utskurna. I gott skick. Daterad: bl. 89 b Ḏū 'l-Ḥiǵǵa 1091 (inc. 2. 2. 1680); bl. 117 b Ḏū 'l-Ḥiǵǵa 1090 (inc, 12. 2. 1679). Skrivarens namn (bl. 89 b, 117 b): ملا شاهغ جوشقانی ابن میرزا ملك *(jfr* PERTSCH, *Pers., s. 684, r. 19; s. 663, r. 12). Rödbrunt skinnband, liknande nr 22.*

Innehåll.

a) bl. 1—89. كتاب ليلى ومجنون ملا مكتبى, »Ketabe Leili Vemedginun, i.e. Carmen de Foeminarum Virorumq. amore. à Poëta Persico Molla Mechtebi» (bl. 1 a; Brenner's stil). Maktabī (eller Maktibī) ifrån Schīrāz skrev denna dikt 895 (inc. 25/11 1489).

Litteratur. ETHÉ, s. 246. — AUMER, *Pers.*, s. 83, nr 101. — DOZY, *Catal. acad. Lugd. Bat.*, II, s. 121, nr 682. — RIEU, *Pers.*, s. 675 b.

b) »Afhandling om musiquen på persiska i 10 Capitel.»

Bl. 90—117: »رساله مقامات».

Inc. (bl. 90 a) امّا بعد فهذه رساله شريفه وحره الباهره فى العلم الادوار من قول الحكماء الفلسف الخ

— bl. 90 b, r. 10: امّا بعد قال العبد الفقير..... عبد المؤمن بن صفى الدين بن عزّ الدين بن (ا)يحيى الدين بن نعمت قاموس وشمكير جرجانى كه الخ

Denne Ǵurǵānī har ingenting att göra med den berömde polyhistorn († 816/1413 i Schīrāz, se: BROCKELMANN, II, 216 och vårt nr 22), utan levde ca. 650/1252 i Baghdad och skrev två arabiska böcker om musik, الرسالة الشرفية فى النسب التاليفية (nr 27, s. 18) och كتاب الادوار

(eller الرسالة المسماة بالادوار فى الموسيقى). Vår skrift synes vara en persisk bearbetning av den sistnämnda boken.

Litteratur. BROCKELMANN, I, s. 496, anm. 3. — CARRA DE VAUX, *Journal Asiatique*, II (Paris 1891), s. 279—355. — RIEU, *Arab.*, Suppl., s. 558 b—559, nr 823, III—VI. — AHLWARDT, V, nr 5506, 5534.

Boken indelas i tio kapitel, som uppräknas bl. 91 b. — Bl. 93 a r. 4 citeras boken فصوص روحانى av نجم الدين, i. e. Naǵm ed-dīn Kubrā († 618, inc. 25. 2. 1221). Se: PERTSCH, *Pers.*, s. 42, nr 14, 27. — ETHÉ, s. 365, r. 4. — RIEU, *Pers.*, s. 352 a, 836 XI. — AHLWARDT, X, s. 126 b, sub احمد بن عمر بن محمد الكبرى.

Proveniens. i. Bl. 1 a: Libr. Bren; bl. 118 b: Bren (= Brenner). På sista pärmen 73 (kanske Brenners nummer).

ii. Bl. 106 a och 118 b en stämpel på vilken محمد صادق och فردوس kan läsas.

iii. Gammalt signum: Turk. och arab. MSS. nr 21.

Persiska dikter finnas även i nr 57 nedan.

41—45.

Mīrḫvānd's världshistoria.

Mīrḫvānd's (Mirchond's, † 22. 6. 1498) historia ifrån skapelsen till år 878 (inc. 29. 5. 1473) består av 7 delar och ett geografiskt appendix. Av dessa förefinnas här de 6 första delarna (del 5 och 6 i en volym); del 7 och appendixet saknas. De olika delarna, som härstamma från skilda tider och skrivare, förvaras i likartade röda skinnfodral, av vilka de för delarna 1, 2 och 5 äro bundna av samma bokbindare.

Litteratur. ETHÉ i *Encycl. Brit.*, 11th ed., T. XVIII, s. 574, och i GEIGER's *Grundriss*, II, s. 356 ff. — TORNBERG, *Ups.*, s. 164—167, nr CCXXXVII—CCXLVIII. — TORNBERG, *Lund*, nr LV, LVI. — PERTSCH, *Berlin*, s. 388 ff. — RIEU, *Pers.*, s. 87 ff. — Del. 1—2 översatta av REHATSEK, *Oriental Translation Fund*, New Series, I, London 1891—1894.

Proveniens. Ur Ulric Celsings bibliotek; se: TORNBERG, *Ups.*, pag. VIII. — P. F. AURIVILLIUS, *Catalogus bibl. Ups.*, praef., pag. X.

41.

Papper. Arabisk foliering. 2 försättsbl. + ۲۳۷ *bl.* + *46 bl. 28,3* × *19,3 cm. Skriftytan: 21* × *13 cm. 23 rader. Odaterad (ca. 1670).*

De sista 46 bladen äro tillagda efteråt på annat papper och av en annan hand. Rubriker, men ingen utsmyckning. Mycket fuktfläckig, men eljest i gott skick. Försättsbl. 1 b en innehållsförteckning. Brunt, orientaliskt skinnband med guldpressning. Rött skinnfodral.

Innehåll. Mirchond's världshistoria, del 1: ifrån skapelsen till Jezdegerd III:s tronbestigning (632).

Proveniens. i. Försättsbl. 1 a och 2 a: من كتب مؤمن الداعى

ii. Försättsbl. 1 b tre sigillavtryck, härrörande från tidigare ägare, t. ex. السيد خليل.

42.

Papper. 1 försättsbl. + 311 bl. + 1 försättsbl. 27 × 18,6 cm. Skriftytan: 20 × 11,5 cm. 25 rader. Rubriker, men eljest ingen utsmyckning. Daterad (bl. 311 a) 1070, inc. 18. 9. 1659. Många blad äro överklistrade, andra äro lösa. Brunt, orientaliskt skinnband (maskstunget) med guldpressning i rött skinnfodral (skadat).

Innehåll. Mirchond's världshistoria, del 2: ifrån Muhammed's framträdande till Ali's död.

43.

Papper. 202 bl. 27,8 × 19,5 cm. (bl. 1, 2, 201, 202 blanka). Skriftytan: 21,5 × 12 cm. 21, 25 o. 27 rader. Olika papper och skrivare. Rubriker. Bl. 3 b en kulört vignett, bl. 4 a guldkant. Bl. 200 a daterad 1098 (inc. 17. 11. 1686). Skrivarens namn: احمد بن ملا محمد. *I gott skick, men bl. 3 är överklistrat.*

Innehåll. Mirchond's världshistoria, del 3: ifrån Hasan's kalifat till abbasidernas slut.

Proveniens. i. Bl. 1 a: en tidigare ägares namn.
ii. Bl. 200 b: namnteckning och sigill.

44.

Papper. 240 bl. 36 × 23,5 cm. Skriftytan: 22,5 × 12,5 cm. 25 rader. Ram med linjer i guld och blått. Rubriker. Bl. 1 b och 2 a vackra vignetter. I gott skick. Odaterad; ca. 1650. Mörkbrunt, orientaliskt skinnband med rik guldpressning och ornamenter på pärmarnas inre sidor. Rött skinnfodral (skadat).

Innehåll. Mirchond's historia, del 4: De smärre persiska dynastierna till ca. 1200.

45.

Papper. 484 (183 + 301) bl. 37,5 × 25,5 cm. Skriftytan: 25,5 × 14,5 cm. 27 rader. Ram med linjer i blått, rött, grönt, brunt och guld. Rubriker. Bl. 1 b, 184 b vackra vignetter. Daterad (bl. 183 a) 18. 1. 1586. I gott skick. Brunt, orientaliskt skinnband med guldpressning i rött skinnfodral (lätt skadat).

Innehåll. Mirchond's historia, del 5 (bl. 1—183: Tschingīz-Chān och hans efterträdare) och del 6 (bl. 184—484: Tīmūr och hans familj till 1469).

E. *Turkiska handskrifter.*

46.

Turkisk bönbok.

Papper. 78 bl. 15,8 × 9,5 cm. Skriftytan: 10,2 × 4,7 cm., 15 rader. Ram med linjer i guld. Vokaliserad. Bl. 2 b och 3 a vignetter. Mycket begagnad, många blad lösa. Daterad (bl. 73 a) 1024 (inc. 31. 1. 1615). Skrivarens namn: احمد نَعَمِى. *Brunt, orientaliskt skinnband med guldpressningar i en skinnväska med silverbroderi och en silkessnodd.*

Innehåll. Koranstycken och turkiska böner, liknande PERTSCH, *Türk.*, s. 139, nr 120 (Ms. orient. 8:o. 16) och nr 47.

Litteratur. TORNBERG, *Ups.*, s. 271 ff., nr CCCCXVI—CCCCXXII. — TORNBERG, *Lund*, s. 24, nr XXX. XXXI. — PERTSCH, *Türk.*, s. 134 ff., nr 110—130. — AHLWARDT, nr 3670—3677. — RIEU, *Turk.*, s. 21 ff. — FLÜGEL, III, s. 170, nr 1740 ff.

I detalj är innehållet följande:

a) bl. 2 b—38 a: Ur Koranen, Sura 1; 2 v. 1—4; 6; 36; 46; 48; 55; 56; 67; 78; 97; 112; 113; 114.

b) bl. 38 a—41 b: دعاء القدح = AHLWARDT, III, s. 330 b, nr 3649, 51. — PERTSCH, *Türk.*, s. 137, nr 115.

c) bl. 41 b—43 a دعاء جميل مبارك = AHLWARDT, III, s. 328, nr 3649, 17; PERTSCH, *Türk.*, s. 140, nr 120, 1.

d) bl. 43 a—45 b: هذا دعاء شرح نور مبارك = AHLWARDT, s. 331, nr 67; PERTSCH, *Türk.*, s. 140, nr 120, 1.

e) bl. 45 b—46 b دعاء خضر = AHLWARDT, s. 328, nr 8; PERTSCH, nr 125, 2.

f) bl. 46 b—48 b: دعاء بويون مبارك = PERTSCH, nr 117, nr 125.

g) bl. 49 a—52 b: دعاء الصلوات = AHLWARDT, s. 330, nr 40; PERTSCH, nr 120.

h) bl. 52 b—56 b: دعاء كنز العرش = AHLWARDT, s. 331, nr 55; PERTSCH, s. 138, nr 116; s. 146, nr 130.

i) bl. 56 b—73 a: olika arabiska böner utan speciella namn och överskrifter.

Proveniens. Från Drottningholms bibliotek (Kat. nr 101). Boken är förmodligen krigsbyte från Karl XII:s tid.

47.

Turkisk bönbok.

Papper. 219 bl. 10,3 × 7,3 cm. Skriftytan: 8,5 × 5 cm. Ram med röda linjer. Rubriker. 5 rader. Bl. 1, 2, 3 b—12 a, 181 b—206 a äro blanka. Odaterad, ca. 1650. Rödbrunt, orientaliskt skinnband i en röd tygpåse med en klaff att knäppa och en silkessnodd liknande nr 46.

Innehållet är likt nr 46.

a) bl. 12 b—73 a: Sura 6.

b) bl. 73 b—76 a: förklaring av 'Ali's armamulett.

c) bl. 76 a—80 a: texten till 'Ali's armamulett.

d) bl. 80 b—84 a: دعاء اسم العظيم = AHLW., III, s. 328, nr 3649, 5; 22; PERTSCH, s. 143, nr 124, anm. 4.

e) bl. 84 b—87 b = PERTSCH, s. 135, nr 111; s. 143, nr 123.

f) bl. 88 a—103 b: دعاء ضرب البحر

g) bl. 103 b—111 a: smärre böner.

h) bl. 111 b—118 a: دعاء استخارة = AHLW., III, s. 327, nr 3649, 1; X, s. 453. — PERTSCH, nr 128.

i) bl. 118 a—119 b = PERTSCH, nr 111.

j) bl. 120 a—151 b: باغلو ششملی ایجون (»en talisman för att bryta förtrollning»).

k) bl. 152 a—181 a: smärre böner, besvärjelser, mystiska figurer o. d. (cf. AHLW., III, s. 503, 509; PERTSCH, s. 135, nr 111).

Litteratur. *Handlingar* etc., V, 1865, s. 83 ff. och den i nr 46 citerade litteraturen.

Proveniens. i. Ur v. Engeströms samling (DRB II, 55). På sista pärmens inre sida det Engeströmska exlibris.

ii. Enligt två långa anteckningar av Johan Ekeblad på bl. 219 b—206 b, som äro tryckta i S. E. HALLENCREUTZ' Actorum in bibliotheca quondam Benzelstiern-Engestromiana asservatorum particula V (*Handlingar* etc., V, 1865), s. 83—85, tillhörde boken en turk, vilken Kristoffer Ekeblad tagit till fånga vid Argos 1686.

iii. Boken har senare tillika med det Ekebladska släktarkivet övergått i den Engeströmska samlingen.

48.

Turkisk bönbok.

Papper. 71 bl. 10,6 × 7 cm. Skriftytan: 7,5 × 5 cm. 7 rader. Rubriker. Mycket begagnad och smutsig. Odaterad; ca. 1700. Flera blad äro felaktigt inhäftade, andra saknas. Den riktiga ordningsföljden är: 1; 52—63; 4—29; 32—36; lakun; 2; lakun; 3; 37—46; lakun; 49—51; 47—48; lakun; 64—70; lakun; 71. Pappband (skadat).

Innehållet liknar nr 46, 47, 49 och 50.

bl. 1 a: هذا شرح الاسماء العظيمة

bl. 12 a: شرح دعاء اعظم المبارك

bl. 19 a: هذا شرح دعایٔ قدح

bl. 64 b: هذا دعاء نور

Litteratur. Se nr 46.

Proveniens. i. Ur v. Engeströms samling (E. S. 98).

ii. Bl. 1 a: A:o 1733. d. 29: Jan.

iii. Antagligen tagen som byte från någon turkisk soldat.

49.

Turkisk bönbok.

Papper. 73 bl. 10,3 × 7,3 cm. Skriftytan: 9 × 6 cm. Rubriker. Bl. 7 och 18 inhäftade upp och ned. Odaterad; ca. 1700. Mycket begagnad och skadad; bl. 44—72 är skriften skadad genom fukt och nästan utplånad. Brunt, orientaliskt skinnband med klaff.

Innehåll. Böner och koranstycken, liknande nr 46—48, 50.

bl. 2 b: هذا شرح دعاء اسم عظيم
bl. 6 b: هذا دعاء بودر
bl. 12 a: هذا دعاء ايمان بودر
bl. 19 b: شرح دعاء قوش
bl. 25 b: هذا دعاء اسم عظيم بودر
bl. 27 b: طاعون دعاء
bl. 28 b: هذا شرح دعاء مبارك
bl. 38 b: هذا دعاء نور المبارك
bl. 41 b: هذا دعاء توبه
bl. 44—72: ett tillägg innehållande några koransuror.

Litteratur. Se nr 46.

Proveniens. i. Gåva av notarien Birger Lundell 1920. Har tillhört Chr. Hammers bibliotek.

ii. På bakre pärmens inre sida Hammers exlibris.

50.

Turkisk bönbok.

Papper. 119 bl. 9 × 7,5 cm. Skriftytan: 7 × 5,5 cm. 7 rader. Rubriker. Odaterad, ca. 1700. Mycket begagnad, maskstungen och fuktfläckig. Brunt, orientaliskt band; skinnöverdraget över träpärmarna skadat, knäppena borta.

Innehåll. Bl. 119 a: »Denna är en turkisk bönbok med några turkiska inscriptioner på bönerne, och några Capitel af deras Arabiska Alcoran och Sunna, mycket illa och galit skrifna, hvilket strax synes, då det jämföras med det som tryckt är. item en tafla hvarest står antecknat på vilka stunder om dagen, hvart och ett brukas skal, och vid hvad tilfälle.»

أريك فلنيوس (Erik Fallenius?)

bl. 1—19: koranstycken, t. ex. bl. 18 b: سورة البقر.

bl. 19—107 a: böner, t. ex. bl. 96 b: هذا دعاء نور المبارك = nr 46 d.

bl. 107 b—108 a äro blanka.

bl. 108 b—118 muhammedansk almanack.

Litteratur. Se nr 46.

Proveniens. i. Gammalt signum: Rålambs MS-saml., N:o 10, in 12:o.
ii. På främre pärmens inre sida: Msc. D. N:o 10.
iii. På bakre pärmens inre sida: E. N:o 30.
iv. Bl. 119 a: D. 11 Martj A:o 1704 är denne boken på partie af tattaren blifvit tagen efter slaget som skedde wedh Een By 2 myhl ifr. Janiski.

51.

Ḥasan Qinali Zāde's turkiska antologi.

Papper. 382 bl., 24 × 14,5 cm. Skriftytan: 16 × 7,8 cm, omramad med guldlinjer. 19 rader. Bl. 3 b en vignett. Maskstungen; många blad lösa; bl. 379 är alldeles sönderfrätt. Odaterad; ca. 1700. Brunt, orientaliskt skinnband. Bakre pärmen borta.

Innehåll.

Titel (bl. 1 a): تذكرهٔ الشعراء حسن چلبى.

inc.: سرنامهٔ صحايف ان هذه تذكره كه مفتاح الخ.

Denna av Hasan b. ʻAlī Čelebi Qinali Zāde (* 953, inc. 4. 3. 1546, † som qāḍī i Rosette 1012, inc. 11. 6. 1603) sammanställda antologi uppräknar i alfabetisk ordning 607 skalder och anses för den bästa i sitt slag inom den turkiska litteraturen.

Litteratur. RIEU, *Turk.*, s. 77. — ḤḤ II, s. 262. — HAMMER, *Geschichte der osm. Dichtkunst*, III, s. 131; II, s. 341. — HAMMER, *Geschichte des osmanischen Reiches*, III, s. 736.

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (nr 4).
ii. Bl. 3 a finnas två namnteckningar av tidigare ägare och två stämplar.

52.

Turkisk antologi.

Papper (av olika färg). 17,8 × 12,5 cm. Arabisk paginering. Ofullständig. Första bladet är hopklistrat med bl. ٣١; sedan följa bl. ٥٠ till ٩٠, ٩٣, ٩٤, ٩٥, ٩١, ٩٢, ٩٦. Skriftytan: 11,7 × 7,7 cm. 13 rader. På många blad finnas avtryck av blommor (rosor, hyacinter, violer, m. m.) och blad. Något fuktfläckig och smutsig. Odaterad; dock synes handskriften vara äldre än tārīḫ bl. 1 a: 1064, inc. 22. 11. 1653 och årtalet, ibid., 1079, inc. 11. 6. 1668. — Gammalt brunt skinnband (skadat).

Innehåll. På främre pärmens inre sida: »Samling af Turkiska Verser — vid slutet finnas några brefformulairer likaledes på Turkiska». —

Handskriften innehåller fragment av en turkisk antologi av dikter och poetiska brev, liknande PERTSCH, *Türk.*, nr 331, s. 331, och nr 306, s. 319. Av skalderna nämnas (i alfabetisk ordning): احمد bl. 51 b, 63 b, 79 a; احمدی bl. 50 a, 57 a; جعفر bl. 63 b; خلیلی bl. 53 b; طالعی bl. 69 a; عاشقی bl. 67 a; لامعی bl. 52 a, 66 a; لطفی bl. 58 b; منصور bl. 68 b; نجاتی bl. 53 b, 60 b, 65 a, 76 a; نظامی bl. 55 b, 65 b, 73 b; نظمی bl. 63 a, 72 a m. m.

Bl. VI a ff: brev på prosa.

Proveniens. i. Gammalt signum: Turk. och Ar. MSS. N:o 19.
ii. På främre pärmens inre sida: N. 8. 1 Ducat.
iii. Ur den Celsingska samlingen.

53.

Turkisk antologi.

Papper (av olika färg). 98 bl., 19 × 11,5 cm. Skriftytan: 14 × 7 cm, två kolumner, omramade med guldlinjer, oftast 10 rader, skrivna i diagonalen. Rubriker. Början saknas. Några blad blanka. Odaterad: ca. 1700. Många blad smutsiga och skadade, andra lösa. Orientaliskt, brunt skinnband med guldpressning.

Innehåll. Antologi av turkiska dikter och poetiska brev. Titeln saknas. Bl. 2 b: در نعت; bl. 73 b: در قامت; bl. 74 b: در ابرو; bl. 75 b: در چشم; bl. 76 b: در مژکان; bl. 77 b: در رخسار; . . . bl. 90 b: در عندلیب وکل; bl. 91 b: در چمن; bl. 94 b: در شکایت فلك; bl. 95 b: در طرّه; bl. 96 b: در کوی. Bland skalderna nämnas (i alfabetisk ordning): انیس 24 b; باقی 15 b; بهایی 18 b, 20 b, 66 a; ثابت 11 a; راسخ 51 a, 54 a, 55 b, 60 a, 68 a; راشد 54 a; راغب 67 b; رامی پاشا 61 b; رشدی 50 b; سرّی 15 a; شناسی 65 b; شهری 2 b; صاحب 14 a, 67 a; صبری سید 51 a; طالب 14 b, 15 b, 60 b, 66 b; طفلی 62 b; عازم 16 b, 65 b; عبدی 65 a; عصمتی 53 a, 62 a; عطری 52 a; فهیم 4 b; قدومی 68 a; کاشف 52 b; کامی 66 a; کلیم 63 a; لمعی چلبی 60 a;

مثالى 66 a; المفتى محبى 17 a; نابى 9 b, 10 a, 50 a, 61 a, 62 a, b, 63 b, 66 b; ناظم 50 b; نأيلى 14 b, 15 b, 18 b; نحيفى 56, 57, 58; نسيب دده 52 b; نشاطى 68 a; نظيم 64 b; واثق 60 b; واقف سيد 59 b; وجدى 5 b, 53 b; وهبى 16 b, 67 b; m. m. — Bl. 54 b: مكتوب لطافت اسلوب.

Proveniens. Ur Hedenborgs samling (nr 27).

54.

Ḥamdī's dikt »Lailā och Maǵnūn».

Papper. 162 bl., 18,7 × 12,3 cm. Skriftytan: 13,5 × 8 cm., omramad med guldlinjer. 13 rader i två kolumner. Vokaliserad. Rubriker. Bl. 5 b en vignett. De yttre bladen något fuktfläckiga och smutsiga, men eljest i gott skick. Odaterad; ca. 1600. Band i röd marockäng för Gustaf III med lilla riksvapnet på frampärmen och inskriften BIBLIOTHEKET PÅ DROTNINGHOLM *på bakpärmen samt tre kronor i hörnen, allt i guldtryck.*

Innehåll. Bl. 4 b: »Poesier öfwer åtskilliga Ämnen».

Inc. (bl. 5 b): چون اسم الله اولا عنوان دفتر.

Exc. (bl. 160 b): طقر بوز بشده بو نظم جواهر
بحمد الله اى حمدى اولدِ اخر.

Bl. 77 a = GIBB, VI, s. ٧٩.

Bl. 153 b = GIBB, VI, s. ٨١.

Handskriften innehåller en dikt om Lailā och Maǵnūn, författad efter Nizāmī's mönster av den turkiske skalden Ḥamdī († 909, inc. 26. 6. 1503). Någon annan europeisk handskrift av denna dikt än RIEU, Turk., s. 170, Or. 1163 II är mig icke bekant; denna är emellertid ofullständig och tillskrives med orätt skalden Fuẓūlī (se: TORNBERG, s. 122).

Litteratur. GIBB, II, s. 211—215. — HAMMER, *Gesch. der osm. Dichtkunst*, I, s. 155. — RIEU, *Turk.*, s. 169. — PERTSCH, *Türk.*, s. 379, nr 387. — TORNBERG, s. 117 f., nr CXCII, CXCIII, 1. — Om Nizāmī's *Lailā och Maǵnūn* se: ETHÉ, s. 242, 245.

Proveniens. i. Bl. 3 a: 105 Para. H. Perman, Constantinopolis die 3: Octobris Anno 1712.

ii. Accepi d. 10. Nov. 1712. Celsing.

iii. Drottningholms bibliotek, varifrån den varit utlånad, ty med Klemmings hand står på försättsbladet: Aflemnad från Exc. A. E. Ihre 1870, Sept.

55.

Albanesen Jaḥjā Bej's dikt »Den hemliga skatten».

Papper. 128 bl., 24,6 × 17,4 cm. Skriftytan: 20 × 17,3 cm., omramad med röda linjer, oftast två kolumner, 13 rader. Rubriker. Vokaliserad. Daterad 1120, inc. 23. 3. 1708. Bl. 3 b en vignett. I tämligen gott skick. Orientaliskt, brunt skinnband.

Innehåll. Bl. 1 a titeln av europeisk hand: كنجينهٔ راز يحيى افندى.

»*Den hemliga skatten*», en mystisk dikt i 40 kapitel, är skriven 1540 av albanesen Jahjā Bej († 983, inc. 12. 4. 1575). Han kallas »Bej» till skillnad från skalden Jahjā Efendi († 1643, GIBB, III, s. 273 ff), som även var juridisk författare (se nr 81).

Litteratur. GIBB, III, s. 116 ff, 126. — TORNBERG, s. 113, 128, nr CLXXXIV, CCXI, CCXII. — HAMMER, *Gesch. der osm. Dichtkunst,* III, s. 32. — RIEU, *Turk.*, s. 181. — PERTSCH, *Türk.*, s. 408, nr 410—412. — PERTSCH, *Türk.*, *Gotha,* s. 188, nr 220, 2; 221—223.

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (nr 31).
ii. B. 3 a: 50 pstr.

56.

Skalden Bāqī's divan.

Papper. 85 bl., 18,5 × 11,6 cm. Skriftytan: 13,3 × 7,7 cm., omramad med guldlinjer, 17 rader i två kolumner. Rubriker. Bl. 3 b en vacker vignett. Daterad 1086, inc. 28. 3. 1675. Skrivarens namn: Jūsuf Efendi (se PERTSCH, Türk., s. 363, nr 363). I gott skick. Europeiskt, brunt skinnband.

Innehåll. Bl. 2 b: »ديوان باقى افندى. Baki efendi's poëtiska arbeten. Denna Baki efendi är en af Turkarnes bästa poëter. han lefde under sultan Selim II».

Bāqī (* 933, inc. 8. 10. 1526 i Konstantinopel, 992 = 1584 qāḍī i samma stad, † 1008 = 1600) gäller som turkarnes störste lyriske skald. Hans dikter äro tryckta i Konstantinopel 1859, utgivna av R. DVOŘÁK, Leiden 1908—11 och översatta till tyska av JOSEPH V. HAMMER (*Baki's Divan,* Wien 1825).

Föreliggande handskrift innehåller först qasīderna, däribland några muḫammasāt; bl. 30 b ff. ghazelerna i alfabetisk ordning; bl. 83 ff. fardījāt, en gåta och en qiṭ'a.

Litteratur. GIBB, III, s. 133 ff. — HAMMER, *Gesch. der osm. Dichtkunst,* II, s. 360. — TORNBERG, *Ups.*, nr CCV, s. 124. — RIEU, *Turk.*, s. 118 ff, s. 187 ff.

Proveniens. i. Gammalt signum: Turk. och Ar. MSS. N:o 20.
ii. Bl. 3 a: en tidigare ägare: الحاج مصطفى بن احمد .... سنه ۱۱۲۱ (1121, inc. 13. 3. 1709).
iii. Bl. 2 a: 5 Sechini.
iv. Ur den Celsingska samlingen.

57.

Skalden 'Aḥmed Rüšdī's divan.

Papper. 63 bl., 22,3 × 14,3 cm. Skriftytan: 16,2 × 8,6 cm., ram av guldlinjer, 19 rader i två kolumner. Rubriker. Odaterad; ca. 1700. I gott skick. Orientaliskt, brunt skinnband med guldpressningar (skadat).

Innehåll. Titeln (på främre pärmens inre sida): »ديوان رشدى. Divan eller samling af verser af Reschedi Ahmad Efendi, Turkisk poët, som lefde vid pass för et århundrade sedan». 'Ahmed Rüschdi, * 1047, inc. 26. 5. 1637, † 1111, inc. 29. 6. 1699.

Bl. 2 b: ديوان بلاغت عنوان رشدى افندى در قصايد نعت شريف

Bl. 5 b: En dikt om mufti *Faiz-ullāh Efendi* (1101—1115 = 1689—1703). Alla av Rüšdī nämnda personer förekomma också i skalden Sirrī's dikter († 1110, inc. 10. 7. 1698; se: Rieu, *Turk.*, s. 199; Hammer, *Gesch. der osm. Dichtkunst*, III, s. 581). I många dikter framträder en religiös tendens.

Bl. 9 b: ابتداى ديوان غزليّات فى حرف الالف

Bl. 47 b: غزليّات فارسى

Bl. 48 b—58 b: Olika tārīḫ.

Bl. 58 b—60 a: مقطّعات. Bl. 60 a: مفردات.

Litteratur. Hammer, *Gesch. der osm. Dichtkunst*, III, s. 586. — Pertsch, *Türk.*, s. 39, nr 14, 3. — Andra hss. av denna divan synas icke förefinnas i europeiska bibliotek.

Proveniens. i. Gammalt signum: Turk. och Ar. Mss. N:o 12.
ii. På främre pärmens inre sida: N. 5 (Celsings nummer) 246 Para.
iii. Ur den Celsingska samlingen.

58.

Skalden Münīf's divan.

Papper. 67 bl., 21 × 11,7 cm. Skriftytan: 15,3 × 7,5 cm., omramad med gyllene och svarta linjer; 19 rader. Rubriker. Bl. 3 b en vignett. Odaterad; ca. 1750. Orientaliskt, brunt skinnband med guldpressningar.

Innehåll. Titeln (bl. 3 a): دیوان منیف.

Litteratur. HAMMER, *Gesch. der osm. Dichtkunst*, IV, s. 164—168. (Här finns (s. 166) en förteckning över innehållet i Münīfs († 1744) divan. Ghazelerna äro i vår handskrift alfabetiskt ordnade). — GIBB, IV, s. 68—71 (GIBB, VI, ٢٦١ = bl. 53 b, l. 19 i vår handskrift).

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (nr 21).

ii. Bl. 2 b och 3 a flera stämplar. En tidigare ägares namnteckning (bl. 3 a) är utplånad.

59.

Två turkiska dikter till sultan Selīm III's ära.

Papper. 12 bl., 20,5 × 13,2 cm. Skriftytan: 15 × 7,6 cm., omramad med guldlinjer; 13 rader i två kolumner; delvis vokaliserad. Taʿlīq. Daterad (bl. 10 b) 1205, inc. 10. 9. 1790. Orientaliskt skinnband överdraget med papper.

Innehåll. Titel, bl. 3 b: شتائیه در وصف حضرت سلطان سلیم خان.

Bl. 8 b: تاریخ صلح نامچه با حضرت شاه جهان عالی بخت سلطان سلیم خان سلیمان تخت

Under sultan Selim III (1789—1807) slöts freden med Österrike i Sistov d. 4. 4. 1791; cf. HAMMER *Gesch. der osm. Dichtkunst*, IV, s. 381, nr 51. Författaren kallar sig bl. 7 b, 10 a احیا.

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (nr 24).

ii. Bl. 3 a: en tidigare ägares namnteckning och stämpel.

60.

Turkiska dikter med arabiska anmärkningar.

Papper. 50 bl., 19,2 × 12,5 cm. Skriftytan: 14 × 6,6 cm., omramad med röda linjer. 9 rader med många noter och anmärkningar i mycket liten skrift mellan raderna och i marginalen. Den turkiska texten är vokaliserad. Rubriker. Daterad (bl. 47 b) 921, inc. 15. 2. 1515. I gott skick. Band för biblioteket på Drottningholm, som nr 54.

Innehåll. Bl. 3 b: »Anmärkningar uti Prosodien och Syntaxin förnämligast uti Persiskan och Grekiskan».[1] Boken innehåller turkiska dikter med arabiska, persiska och turkiska noter och glossor; t. ex.

[1] »Grekiskan» är skrivfel för »Turkiskan».

bl. 18 a: رباعی الهی تا فلك باقی وعرش وفرش اوله قایم
سکا عمری ابد ویره خدای باقی ودایم

الهی یا رب فلك چرخ باقی ابدی Bokens ändamål är rent didaktiskt.

Proveniens. i. Bl. 49 b: Drottningholms Bibl. Kat. Nr 107 18⅞54.
ii. Bl. 4 a: . . . . . Perman. Constantinople, d. 10. Juillet 1711. . . . . Ecus.

60*.

Rörande en turkisk översättning av Saʿdi's *Gulistān*, se nr 32.

61.

Rāġib Meḥemmed Pascha's samlade skrifter.

Papper (av gulbrun färg). 144 bl., 24,2 × 15,7 cm. Skriftytan: 14,2 × 7,4 cm. 17 rader. Rubriker. Bl. 2 b vignett. I bästa skick. Daterad 1243, inc. 25. 7. 1827. Skrivarens namn: Meḥemmed 'Emīn b. Muṣṭafā. Mörkbrunt orientaliskt skinnband med guldpressningar.

Innehåll. Bl. 1 a: كلّيّات راغب محمّد پاشا * سير شريف بر نبذه * فتح قلعهٔ بلغراد وآطه * تلخيصات نفيس وتحريرات تنذهت (sic) * افندى * Historien om Belgrads och öns erövring (1738) omfattar bl. 25 b—47 b.

Litteratur. Om Rāġib Meḥemmed Pascha, Fredrik den stores samtida († som storvezir 1176, inc. 23. 7. 1762), stiftaren av Rāġib Pascha's bibliotek i Konstantinopel och vitterhetens beskyddare se: GIBB, IV, s. 92—106; s. 95, n. 1. — HAMMER, *Gesch. der osm. Dichtkunst*, IV, s. 177. — BROCKELMANN, II, s. 424. — RIEU, *Turk.*, s. 204. — PERTSCH, *Türk.*, s. 248, nr 220; s. 422—24, nr 426—428. — AUMER, *Türk.*, s. 20, nr 65. — Hans divan är tryckt i Būlāq 1252 (1836/7).

Proveniens. Ur Hedenborgs samling (nr 30).

62.

En volym av den turkiska Alexander-romanen.

Papper. 248 bl., 20,3 × 14,7 cm. Skriftytan: 15,5 × 10 cm., omramad med röda linjer. 15 rader; vers i två kolumner. Rubriker. Bl. 4 b en vignett. Odaterad; ca. 1650. I gott skick, fastän i slutet mycket fuktfläckig. Band som nr 54.

Innehåll. Bl. 3 b: »Sagor om åtskillige Tartariske Printzar eller en Roman om Sultan Alexander med åtskillige inblandade Poesier». Bl. 4 b titeln: اسكندر نامه من تاليف احمد كرمانى[1]. . . .

Inc.: سبل كل اى بلبل شيرين زبان * حيف در كم كرلو قاله بو بيان

Boken är en del av 'Ahmed Kirmānī's *Iskender nāme,* en turkisk bearbetning av medeltidens Alexander-roman efter Firdausī och Niẓāmī. Författaren, Tāǵ ud-dīn 'Aḥmed b. 'Ibrāhīm el-'Aḥmedī († 815, inc. 13. 4. 1412), skrev verket ca. 1390, men omarbetade det senare flera gånger. Flera handskrifter av detta arbete äro alltigenom versifierade, då däremot vår handskrifts text är en blandning av prosa och matnawī verser, på samma sätt som *Berlin,* nr 472 (PERTSCH, *Türk.*, s. 458) och *Wien,* nr 776 (II. 30). I Stockholmshandskriftens början berättas om Alexanders vistelse hos turkarna; senare delen skildrar hans tåg till Hindustan. Bl. 31—61 finns även episoden om Alexanders kärleksäventyr med Gulšāh (»Rosenprinsessan»), kung Zeresbs (»Guldhäst») av Sīstān dotter, vilken GIBB (I, s. 272, nr 1) anser vara senare infogad.

Litteratur. HAMMER, *Gesch. der osm. Dichtkunst,* I, s. 89—104. — GIBB, I, s. 266 ff.; VI, s. 26. — BROCKELMANN, *Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft,* Bd. 73, 1919, s. 2 ff. — TORNBERG, s. 115, nr CLXXXVIII, CLXXXIX. — RIEU, *Turk.*, s. 162—164. — PERTSCH, *Gotha, Türk.*, nr 184. — PERTSCH, *Berlin, Türk.*, s. 457, nr 471, 472. — Några utdrag äro publicerade av Neǵīb 'Āṣym (*Tārīḫ-i-'otmānī enǵümeni meǵmū'asy,* I, s. 46—51).

Proveniens. i. Bl. 247 b: Drottningholms Bibl. Kat. Nr 104. 18 20/8 54.
ii. Bl. 4 a, 246 b olika stämplar.

63.

Humājūn nāme.

Papper. 287 bl., 20,4 × 13,2 cm. Skriftytan: 14 × 7,2 cm. 19 rader. Rubriker. Daterad (bl. 284 b) 1033 (inc. 25. 10. 1623). Skrivarens namn: Nūrī.[2] *I gott skick. Orientaliskt, brunt skinnband (skadat).*

Innehåll. Titel (bl. 1 a): همايون نامه.

Inc. (bl. 1 b): چين وماچين ده همايون فال نامر بر پادشاه وارايدى كه الخ.

Humājūn nāme »den kungliga boken» är en turkisk översättning av det persiska verket *Anvār-i-Suhailī,* »Kanopus' strålar», en bearbet-

[1] Två ord äro här utplånade i manuskriptet.
[2] Jfr HAMMER, *Geschichte der osmanischen Dichtkunst,* III, s. 401.

ning av Kalila och Dimna, författad av Husain el-Vā'iz el-Kāšifī († 1504/1505). — Inledningen till föreliggande hs. avviker från övriga kända texter.

Litteratur. Ethé, s. 327—329. — Hammer, *Gesch. der osm. Dichtkunst*, I, s. 25 ff; II, s. 229 ff. — Fr. v. Diez, *Über Inhalt etc. des Königlichen Buches.* Berlin 1811. — *Fundgruben des Orients*, II, s. 270. — Adelburg, *Auswahl aus dem Humajunnamé oder Kaiserbuch*, H. 1. Wien 1855. — Tornberg, *Upsala*, s. 61, 62, nr CVII, CVIII. — Rieu, *Turk.*, s. 227 f. — Pertsch, *Türk.*, s. 435 ff. — Krafft, nr 157. — Tryckt i Būlāq 1251 (1835/1836) och i Konstantinopel ca. 1291.

Proveniens. i. Gammalt signum: Turk och Arab. MSS. N:o 8.
ii. H. Perman: emta Adrianopolis 36 Imperialibus die 21. May 1713.
iii. Inlewererad till Kongl. Bibliothequet af Herr HofrättsRådet Hans Olivecrona d: 22 Martii 1738. Olof Dalin.
iv. Bl. 1 a: en tidigare ägares namn:

اسمعيل بن المولى المرحوم خليل

64.

Husain el-Vā'iz' »Levnadsvishet».

Papper (av olika färg). 238 bl., 19,8 × 13,7 cm. Skriftytan: 15,[illegible] × 7,[illegible] cm., omramad med svarta och röda linjer. Rubriker i guld och rött. 15 rader. Bl. 2 b vignett. Några blad lösa, men eljest i gott skick. Daterad 1050 (inc. 23. 4. 1640). Orientaliskt, brunt skinnband med guldpressningar.

Innehåll. Kolofon (bl. 234 a): بحمد الله تعالى ترجمهٔ اخلاق المحسنى كه فوايد الملوك ايله تسميه اولنمشدر الخ

Titel (bl. 2 a): ترجمهٔ اخلاق محسنى من تأليفات حسين الواعظ الكاشفى ونام ديكر فوايد الملوك

Boken innehåller en turkisk översättning av det persiska verket *Ahlāq-i-Muhsinī*, en handbok i etik författad 1494/1495 av Husain b. 'Alī el-Vā'iz el-Kāšifī och tillägnad sultan Husains av Herāt son. Vår turkiska bearbetning är tillägnad sultan Ibrāhīm I (1640—1648; jfr bl. 3 b) och författad (bl. 4 b) av مراد الكدهوى. En tidigare turkisk bearbetning härstammar från skalden 'Azmī († 990, inc. 26. 1. 1582) och kallas *'Anīs el-'ārifīn*; en annan från Tā'ib (nr 74).

Litteratur. Ethé, s. 347—349, 327. — Hammer, *Gesch. der osm. Dichtkunst*, III, s. 30. — Pertsch, *Pers.*, s. 308 ff., nr 274—278. — HH., I, s. 204, 285. — Rieu, *Pers.*, II, s. 443. — Garcin de Tassy, *Journ. Asiat.*, 1837, II, s. 61—81.

Proveniens. i. (bl. 1 b): N. 6. 6 Ducater i Guld.
ii. Ur den Celsingska samlingen.
iii. (bl. 2 a) 6 sichini.
iv. Bl. 2 a en tidigare ägares stämpel.
v. Gammalt signum: Turk. och Arab. Manuscr. N:o 5.

65.

Rāzī's »Levnadsregler för vezirer».

Papper. 161 bl., 21 × 13 cm. Skriftytan: 14 × 7 cm., omramad med linjer i svart och guld. 13 rader. Rubriker i guld och rött. Bl. 2 b en vignett. Daterad (bl. 159 b) 1090 (inc. 12. 2. 1679). I gott skick. Orientaliskt, mörkbrunt skinnband med guldpressningar.

Innehåll. Titeln (bl. 2 a): منهاج الوزير رازى افندى ترجمه رساله عجيب وغريب.

bl. 11 b: تاريخ قدوم پادشاه روم از ادرنه به استانبول فى سنه ۱۰۸۷

bl. 14 b—15 b: تاريخ فتح قلعهٔ چهرن فى سنه ۱۰۸۹.

bl. 15 b: اسم مؤلف كتاب رازى المخلص حسين ابن محمد آمدى

bl. 22 a: اسم كتاب منهاج الوزير.

Författaren, Husain b. Muhammed från ’Āmid i Dijār-Bekr, med tillnamnet Rāzī, levde således ca. 1089 (inc. 23. 2. 1678). Hans arbete, vars 15 kapitel uppräknas bl. 22, är en för vezirer avsedd handledning i levnadsvisdom, uppblandad med sagor, tagna ur Kalīla och Dimna samt Sindbād.

Litteratur. Om dylika böcker se: ETHÉ, s. 346—350. — BROCKELMANN, II, s. 210, 254, 356, 446. — TORNBERG, s. 297, nr CCCCLXVIII, CCCCLXIX. — AHLWARDT, nr 5612. — RIEU, *Pers.*, s. 410 ff. — PERTSCH, *Türk.*, s. 51, nr 24; s. 289, nr 257 f. — PERTSCH, *Gotha, Türk.*, nr 114, 139. — KRAFFT, *Wien*, nr 490.

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (nr 20).
ii. Bl. 2 a: En tidigare ägare, ابراهيم ادهم, levde 1194 (inc. 8. 1. 1780).

66.

Sagan om de 40 vezirerna.

Papper. 168 bl., 18,7 × 11,7 cm. Skriftytan: 13 × 7 cm. 15 rader. Rubriker. Vokaliserad. Bl. 5—17 äro senare supplerade av en annan

hand. Bl. 20 b, 21 a, 22 a, o. s. v. finnas outfyllda partier, möjligen avsedda för sedermera aldrig utförda miniatyrer. Mycket begagnad och smutsig, men eljest i gott skick. Daterad 951 (inc. 25. 3. 1544). Skrivarens namn: Muḥammed b. Muḥammed. Band för Drottningholms bibliotek, som nr 54.

Innehåll. Bl. 4 b: »Sagor och Fabler lämpade till en Ung Printz underwisning och Roo afdelta uti 40 Aftnar».

Bl. 5 b: الكتاب.... بنام قرق وزير.

Den berömda berättelsen om de 40 vezirerna, även kallad de 40 aftnarna. Texten i vår handskrift överensstämmer med TORNBERG, nr CXI (Vet. 38).

Litteratur. TORNBERG, *Uppsala*, s. 63 ff., nr CXI, CXII. — TORNBERG, *Lund*, s. 5, nr V. — RIEU, *Turk.*, s. 216 ff. — PERTSCH, *Türk.*, s. 445 ff. — BELLETÊTE, *Contes turcs en langue turque, extraits du roman intitulé les Quarante vizirs.* Paris 1812. — W. F. A. BEHRNAUER, *Die vierzig Veziere.* Leipzig 1851. — GIBB, *The History of the Forty Vezirs... done into English,* London 1886. — Tryckt Konstantinopel 1285 (= 1868/1869). — Cf. ETHÉ, s. 261, 325 f.

Proveniens. i. Drottningholms Bibl. Kat. Nr 103. 18 10/8 54.
ii. Bl. 92 a, 114 a, 117 a finnas många stämplar av tidigare ägare.

67.

Sagan om de 40 vezirerna.

Papper. 137 bl., 25 × 15 cm. Skriftytan: 21,5 × 11,5 cm. 17 rader. Stor turkisk stil, som mycket liknar dīvānī. Rubriker. Daterad 1002 (inc. 27. 9. 1593). Skrivarens namn: 'Aḥmed b. Šeiḫ 'Abd el-Ǵalīl b. Šeiḫ 'Abd el-Karīm نيراوى *(ifrån ön Thera-Santorin?). I gott skick. Band för Drottningholms bibliotek, som nr 54.*

Innehåll. Lika med nr 66 = Drottningh. 103; dock avviker texten något.

Proveniens. i. Drottningholms Bibl. Kat. Nr 102. 18 10/8 54.
ii. Bl. 7 b: en tidigare ägares stämpel och notis, daterad 1050 (inc. 23. 4. 1640).

68.

Sagan om 'Abū 'Alī Sīnā.

Papper. 117 bl., 18,7 × 10,7 cm. Gammal orientalisk paginering. Skriftytan 16 × 8 cm. 13 rader. Stilen liknar nr 67 = Drottningh. 102. Rubriker. Daterad (bl. 114 b, 113 a) 1052 (inc. 1. 4. 1642). Skrivarens namn: Kātib Muṣṭafā. I gott skick. Band för Drottningholms bibliotek, som nr 54.

Innehåll. Bl. 3 a: »Twenne Mahometanska Philosophers Ebu Alis och Ebulharis äfwentyr».

Bl. 113 b: كتاب ابو على سينا.

Av sagan om 'Abū 'Alī Sīnā (Avicenna) och hans tvillingbroder 'Abū-l-Ḥāriṯ finnas fyra recensioner:

a) Tornberg, nr 118; Rieu, *Turk.*, s. 231;
b) Tornberg, nr 119; Pertsch, *Gotha, Türk.*, nr 250;
c) Pertsch, *Berlin, Türk.*, s. 466, nr 486, 487;
d) Aumer, *München, Türk.*, nr 207 (skriven 1084, inc. 18. 4. 1673).

Den sista föreligger också i Stockholmshandskriften; även bokens ursprungliga titel, لطايف نامه, finns bl. 113 a.

Bl. 4 b: مثنوى خدا بر در نظير اولمز خدايه
هم اول اولدرر هر ابندايه الخ

Proveniens. Bl. 116 b: Drottningholms Bibl. Kat. Nr 114. 18$\frac{20}{8}$54.

69.

Meḥemmed Čelebi's lustiga historier.

Papper. 90 bl., 17,3 × 11 cm. Skriftytan: 14 × 8 cm. 13 rader. Vokaliserad. Rubriker. Sannolikt av samma skrivare som nr 66 = Drottningh. 103. I gott skick. Band som nr 54. Bl. 87 och 88 äro så hårt skurna, att delar av texten gått förlorade.

Innehåll. Bl. 3 b: »Differens Contes ou Historiettes».

Bl. 5 b: هذا كتاب دافع الغموم ورافع الهموم در وبر تسميه‌سى دلى برادر در

Meḥemmed Čelebi b. Muṣṭafā, känd under namnet Ġazālī eller Deli birāder, »Den tokiga brodern», skrev sin under titeln Bekymrens förjagande och sorgernas skingrande mycket kända samling av skämtsamma berättelser år 918 (inc. 19. 3. 1512).

Litteratur. Hammer, *Gesch. der osm. Dichtkunst,* II, s. 198 ff. — Pertsch, *Türk.*, s. 451, nr 460.

Proveniens. i. Drottningholms Bibl. Kat. Nr 113. 18$\frac{20}{8}$54.
ii. Bl. 86 a ett monogram »H. P.» (= H. Perman?).
iii. En tidigare ägares, 'Oṯmān b. Meḥemmed, stämpel.

70.

'Idrīs el-Bidlīsī's osmaniska historia.

Papper. 82 bl., 28,6 × 20 cm. Skriftytan: 20,7 × 11,5 cm. 25 rader. Rubriker. Odaterad, ca. 1750. I gott skick. Orientaliskt pappband.

Innehåll. Titel (bl. 2 b): كتاب صفات الثمانين كتيبة ثانيه يعنى تاريخ هشت بهشتك ايكنجى دفترى اخبار قياصره وخلفاى عثمانيه‌نك سلاطين عدالت ايينى ذكرنده در

Författaren, Hukm ed-dīn 'Idrīs från Bidlīs i Kurdistan († 930, inc. 10. 11. 1523), levde vid sultanerna Bājazīds och Selīms hov och skrev på deras önskan en historia om de första åtta osmaniska sultanerna (710—908 = 1310—1502). Verket är ursprungligen skrivet på persiska och bär titeln De åtta paradisen, emedan det är indelat i 8 böcker, svarande mot de åtta sultanerna.[1] Flera turkiska översättningar finnas. Stockholmshandskriften innehåller en turkisk översättning av andra och tredje (bl. 58 a) boken; översättningen är dock ej fullständig, i det att slutet saknas. Sista rubriken (bl. 79 b): التنجى حكايت اول سلطان مبارزالخ

Litteratur. TORNBERG, s. 191, nr CCLXXIV. — RIEU, *Pers.*, s. 216 ff. — PERTSCH, *Pers.*, s. 430 f. — PERTSCH, *Türk.*, s. 240, nr 211. — Jfr ovan nr 39.

Proveniens. Ur Hedenborgs samling (nr 32).

71. 72.

'Alī's världshistoria.

Papper. 8 försättsbl. + ٥٢٠ bl. + 2 försättsbl.; 7 försättsbl. + ٥٣٦ bl. + 2 försättsbl. Arabisk foliering. 29,8 × 18,8 cm. Skriftytan: 22,5 × 11,3 cm., omramad av guldlinjer. 31 rader. I början av varje »rukn» vackra vignetter; samtliga band inledas av innehållsförteckningar. Rubriker. Daterad (II., bl. ٣٢٠ b) 1147, inc. 3. 6. 1734. Skrivarens namn: امين محمد ابن مصطفى زكى. *Bunden i två röda orientaliska skinnband med guldpressningar. Till handskriften höra två röda skinnfodral (skadade), tillverkade av samma bokbindare, som förfärdigat fodralen till Mirchonds historia (nr 41—45).*

[1] Även paradisen bruka uppgivas vara åtta.

Innehåll. Världshistoria, författad av Mustafā b. 'Ahmed, känd under namnet 'Alī Efendi († 1008, inc. 24. 7. 1599). Första bandet behandlar människans historia från Adam till Muhammed och muhammedanernas historia till sultan Murād II († 855, inc. 3. 2. 1451); andra bandet omfattar osmanernas historia från 855 till 1006 (inc. 14. 8. 1597).

Litteratur. HAMMER, *Geschichte der osmanischen Dichtkunst,* III, s. 115; *Geschichte des osmanischen Reiches,* IX, s. 188 ff; I, s. XXXVIII; IV, s. 651. — TORNBERG, *Ups.,* s. 195 f., nr CCLXXX—CCLXXXII. — RIEU, *Turk.,* s. 26, s. 27 b ff. — AUMER, *München,* s. 22, nr 73. — *Handlingar,* h. 5, 1865, s. 82 f. — Tryckt i Konstantinopel, 5 voll., 1277—1286 (1860—1869).

Proveniens. i. Ur L. v. Engeströms bibliotek (DRB, II, 39, 40).
ii. Band I, främre pärmen: Donné par Mr Berggren, de la part de Mr le Chevalier de Palin, Ministre de S. M. le Roi à Constantinople, à la Bibliothèque de S. E. Mr le Comte d'Engeström.

73.

Hoǵa Efendi's turkiska historia.

Papper. 596 bl. (arabisk paginering), 29,7 × 19,2 cm. Skriftytan: 22,5 × 12 cm. 23 rader. Rubriker. Daterad (bl. 596 a) 1071, inc. 6. 9. 1660. Skrivarens namn: بكر بن عمر. *Fuktfläckig, men eljest i gott skick. Orientaliskt, brunt skinnband med pressningar (något skadat).*

Innehåll. Titeln på nedre snittet: تاج التواريخ لخواجه افندى.
Författaren, Sa'd ud-dīn b. Hasan Ǵān, känd under namnet Hoǵa Efendi, var mufti i Konstantinopel († 1008, inc. 24. 7. 1599). Hans verk, Krönikornas krona, behandlar osmanernas historia från 'Otmān Ġāzī till sultan Selīm I († 926, inc. 23. 12. 1519).

Litteratur. HAMMER, *Osmanische Dichtkunst,* III, 98. — TORNBERG, *Ups.,* s. 192, nr CCLXXV f. — RIEU, *Turk.,* s. 51—53. — FLÜGEL, II, 244. — PERTSCH, *Türk.,* s. 242 f., nr 213. — Tryckt i Konstantinopel, 1279 (1862/1863). Latinsk översättning av Jo. LEUNCLAVIUS, ed. II, Frankf. 1596 (ed. MIGNE, Paris 1866). Turcice et latine cura AD. FR. KOLLAR A KERESTEN. Wien 1755.

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (nr 33).
ii. Bl. 1 a: flera namnteckningar och stämplar av bokens tidigare ägare, nämligen:

1) على بن محمد بن مصطفى الشهير . . . .

2) عثمان المدعو بدرويش اغا زاده الازمدى

3) مصطفى بن على الاستانبولى

القاضى بمدينه قسطمونى , (Kastamuni)

74.

Biografier över storvezirer.

Papper. 121 bl. 22,3 × 14,6 cm. Skriftytan: 14,8 × 7,6 cm., ram av röda linjer. 23 rader. Rubriker. Bl. 3 b en vignett. Daterad 1211 (inc. 7. 7. 1796). I gott skick. Orientaliskt, brunt skinnband med guldpressningar.

Innehåll. Titeln på nedre snittet och i vignetten: كتاب حديقة الوزرا.

Boken innehåller biografier över storvezirer till Rāmī Meḥemmed (1115, inc. 17. 5. 1703) av ʻOtmān Zāde ʼAḥmed Efendi, kadi i Kairo, känd under namnet »Tāʼib» († 1136, inc. 1. 10. 1723), och en fortsättning av det förra arbetet (bl. 91 b ff.) till Damad ʼIbrāhīm Pascha († 1143, inc. 17. 7. 1730) av ʻOmar Dilāver Āġā Zāde.

Litteratur. HAMMER, *Histoire*, III, s. 654, nr 37, 38; *Gesch. der osm. Dichtkunst*, IV, s. 120 f. — TORNBERG, s. 200, nr CCXCII. — PERTSCH, *Türk.*, s. 264 ff. — RIEU, *Turk.*, s. 73 a.

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (nr 28).
ii. Bl. 3 a en stämpel med årtal ١٢١٦ (= 1801/1802).

75.

Kairos historia av Meḥemmed el-Ḥallāq.

Papper. 301 bl. 20,7 × 13,8 cm. Skriftytan: 14,5 × 7,8 cm., ram av röda linjer. 19 rader. Rubriker. Delvis vokaliserad. Bl. 2 b en vignett. Odaterad; ca. 1750. I bästa skick. Orientaliskt, brunt skinnband med guldpressningar.

Innehåll. Titeln (bl. 1 a) تاريخ مصر och تاريخ مصر قاهرة; bl. 2 a: تاريخ يوسف الحلاق; bl. 301 a: تمت التاريخ النوادر.

Inc bl. 2 b: اما بعد... محمد بن يوسف الحلاق دير كه اشبو كتابك تاليفنه باعث اولدر كه مصر مملكتنه كلن آل عثمانك نايبلرينك ذكريدر الخ.

Handskriften innehåller Kairos historia under osmanernas herravälde från och med sultan Selīm I (1512—1520) till 1126 (inc. 17. 1. 1714), av Meḥemmed b. Jūsuf el-Ḥallāq. Någon annan handskrift av detta verk är mig icke bekant. Liknande är ʻAbd ul-Kerīms historia (RIEU, *Turk.*, s. 69 ff.).

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (nr 19).
ii. Bl. 1 a och 2 a stämpel och namnteckningar av bokens tidigare ägare, även med årtal 1210 (inc. 18. 7. 1795).

76.

Šefīq's historia om janitscharernas uppror.

Papper. 40 bl. 20,8 × 15,2 cm. Skriftytan: 15,5 × 7 cm., ram av guldlinjer. Rubriker. Bl. 2 b en liten vignett i guld. I randen talrika glossor. Daterad 1185 (inc. 16. 4. 1771). I gott skick. Orientaliskt, brunt skinnband. Till handskriften hör ett brunt skinnfodral med guldpressningar.

Innehåll. Titeln på bakre pärmen (två gånger) شفيق نامه. Författaren, Šefīq Efendi, känd under namnet Masraf Zāde († 1127, inc. 7. 1. 1715), behandlar i denna bok janitscharernas uppror och sultan Muṣṭafā's avsättning (1115, inc. 17. 5. 1703).

Litteratur. RIEU, *Turk.*, s. 63 f. — FLÜGEL, *Wien*, II, 279. — HAMMER, *Gesch. der osm. Dichtkunst*, IV, 80. — *Histoire*, III, s. 314—320; s. 652, nr 15.

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (nr 12).
ii. Bl. 2 a: olika stämplar och namnteckningar av bokens tidigare ägare, även med årtalen 1185 (inc. 16. 4. 1771), 1198 (inc. 26. 11. 1783) och 1219 (inc. 12. 4. 1804).

77.

Kātib Čelebi's kronologiska tabeller och Sujūṭī's avhandling om koranen och astronomi.

Papper. 104 bl. 20,8 × 12,7 cm.; arabisk paginering. Skriftytan: i första delen varierande; i andra delen 15 × 8 cm. 25 rader. Rubriker. Många blad oskrivna. Bl. 6 a vignett. Daterad (bl. 89 a) 1101 (inc. 15. 10. 1689); bl. 104 b: 1104 (inc. 12. 9. 1692). Skrivarens namn: الحاج شعبان القاضي.[1] *Några ark lösa, men eljest i gott skick. Orientaliskt, brunt skinnband med guldpressningar.*

Innehåll. Handskriften innehåller två verk:
a) Bl. 1 b: »تقويم التواريخ لكاتب چلبى, *Takvim-uttevarich.* Chronologiska tabeller från verldens skapelse til 1074 efter hegiran af kjateb-tschelebi. Denna bok är sedan tryckt i Constantinopel (se det tryckta exemplaret i Kongl. Bibliothequet.).»

[1] Jfr BROCKELMANN, II, s. 369. nr 10.

Kātib Čelebi's (eller Ḥāǵǵi Ḫalīfa, † 1068, inc. 9. 10. 1657) tabeller äro tryckta i Konstantinopel 1146 (inc. 14. 6. 1733). I föreliggande handskrift äro tabellerna fortsatta till 1074 (inc. 5. 8. 1663), vilket år 'Aḥmed Pascha (bl. 62 a) erövrade Ujvar (Neuhäusel, vid Komorn, se: HAMMER, *Histoire*, III, 81 a).

Litteratur. RIEU, *Turk.*, s. 33. — PERTSCH, *Türk.*, nr 195—198, s. 222. — BROCKELMANN, II, s. 428, nr 2.

b) Bl. 1 b: الهيئة السنية فى الهيئة السنية تاليف الامام الحافظ الجلال السيوطى. »En Theologico-cosmologisk afhandling om Verlden efter Alcorans och de största musulmanska lärares meningar av Imam Elhafez Elǵelal från Sujuth eller Asjuth i Egypten, som förmodeligen är densamma som S. Herbelot kallar Gelaleddin Aboulfadhl Abdalrahman Mohammed Assiouthi. — Den förra boken är på turkiska, denna på arabiska». (Åkerblad.)

Litteratur. BROCKELMANN, II, s. 148, nr 66. — AHLWARDT, V, s. 173, nr 5697 f.

Proveniens. i. På främre pärmens inre sida: N. 3 (Celsing's nummer?). — 9 Rixdl. — آرويدصون (= Steen Arfvidson Sture); jfr TORNBERG, *Ups.*, s. 42, nr LXX.

ii. Gammalt signum: Turk. och Arab. MSS. N:o 7.

78.

ʿAin ʿAlī's statsrättsliga skrifter.

Papper. 75 bl. 20,6 × 15,3 cm. Skriftytan: 17 × 11 cm., 11 rader. Rubriker. Odaterad; ca. 1650. I bästa skick. Band för Drottningholms bibliotek.

Innehåll. Bl. 3 b: »Beskrivning om Turkiska Indelnings Wärkets Inrättning i Ziarnets(!) och Timars».

Handskriften innehåller två statsrättsliga skrifter av ʿAin ʿAli Müʾezzin Zāde skrivna för Murād Pascha, Aḥmed I:s vezir (1012 —1026 = 1603—17).

Litteratur. HAMMER, *Staatsverfassung* (1815), s. XVII, nr IV, s. 337; *Histoire*, II, s. 589, nr 69. — PERTSCH, *Gotha*, nr 133. — *Paris*, nr 41. — *Dresden*, nr 233. — VOLLERS, nr 1026.

a) bl. 4 b—46 b: قانون نامه آل عثمان

Litteratur. PERTSCH, *Türk.*, s. 288 f. — *Journal Asiat.*, 1870, I, s. 239 ff. — Översatt av P. A. VON TISCHENDORF, *Das Lehenswesen in den moslimischen Staaten* (Lpz 1872), s. 57 ff.

b) bl. 46 b—73 b. Inc.: كاتب ديوان ملك وملكوت.

Litteratur. Pertsch, *Türk.*, s. 288, nr 2. — Belin, *Journal Asiat.*, 1864, II, s. 247.

Proveniens. i. Drottningholms Bibl. Kat. N:o 108. 18⅝54.
ii. Sannolikt köpt av Celsing i Turkiet vid samma tillfälle som närmast följande handskrift förvärvades.

79.

ʿAin ʿAlī's statsrättsliga skrifter.

Papper. Gammal paginering. 138 sidor. 22,3 × 16 cm. Skriftytan: 17,3 × 11 cm., 11 rader. Samma stil som nr 78. Rubriker. Odaterad; ca. 1650. I bästa skick. Orientaliskt, svart skinnband (skadat).

Innehållet överensstämmer noggrant med nr 78 (= Drottn. 108), av vilken nr 79 sannolikt är en avskrift, härrörande från samma skrivare; ty utelämnandet av en rad (s. 82, r. 10 = Drottn. 108, bl. 46 b., r. 1—2), föranlett av ett homoiotelevton, förklaras bäst sålunda.

Litteratur. Se nr 78.

Proveniens. i. Gammalt signum: Turk. och Ar. MSS. N:o 11.
ii. S. 1: »N. 2» (Celsings nummer). »Canon Name. 4 Rxd.»

80.

Suleimān I:s Qānūn nāme.

Papper. 1 försättsbl. + ١٠٠ bl. 20,7 × 15 cm. Skriftytan: 14 × 7 cm., 19 rader, omramad av röda linjer. Rubriker. Bl. ٩٥—١٠٠ blanka. Många marginalnoter. Daterad (bl. 19 a, 92 b) 1126 (inc. 17. ٢. 1714). I bästa skick. Orientaliskt, rödbrunt skinnband med guldpressningar.

Innehåll. Handskriften innehåller två skrifter av den turkiske rättslärde (»scheich ul-islām») ʿAbū-s-suʿūd, som var sultan Suleimān I:s (1520—1566) juridiske rådgivare och dog 982 (inc. 23. 4. 1574).

Litteratur. Tornberg, *Ups.*, nr CCCCLXX—CCCCLXXII, s. 298 f. — *Lund*, nr LXIX. — Pertsch, *Türk.*, s. 286, nr 261. — Rieu, s. 248, nr IV. — Aumer, *Türk.*, nr 113—115. — Gibb, III, 116. — Hammer, *Geschichte*, III, s. 477; *Histoire*, II, s. 589, nr 63; *Staatsverfassung*, 1815, s. 87 ff. — Se även nr 83 = Turk. och Arab. MSS. N:o 4, bl. ٣٢١.

a) bl. ١ b—١٩ a: معروضات مرحوم ابو السعود

b) bl. ٢١ b—٩٢ b: قانون نامۀ معتبره در زمان سلطان سليمان خان.

c) bl. ٩٢ b—٩٣ b: ett litet tillägg av samma författare. Inc: زيد سپاهى تيمارى داخلنده.

Litteratur. HAMMER, *Staatsverfassung*, s. 337 ff., 345 ff.

Proveniens. i. Gammalt signum: Turk. och Arab. MSS. N:o 10.
ii. På främre pärmens inre sida: »N. 4.» (Celsings nummer). »5 Sechini».

81.

Jaḥjā's fetvasamling.

Papper. Arabisk paginering, 1 försättsbl. + ٢٥٩ bl., 29,3 × 18 cm. Skriftytan: 13 × 11,8 cm. 33 rader. Rubriker. Daterad (bl. ٢٥٨ b) 1120, inc. 23. 3. 1708. Tämligen smutsig, eljest i gott skick. Bl. ١۴٥ blankt. Emellan bl. ١ och ٢ äro två blad insatta. Orientaliskt, brunt skinnband med grönt tygöverdrag (skadat).

Innehåll. Bl. ٢٥٩ b: »Un Recueil des loix de justice». Titeln på nedre snittet: يحيى فتاوالى. En inlagd lapp: »كتاب فتاوى. Samling af Scheich-Islam Jahjah Ebn Zekaria's decisioner Samlade af någon som kallar sig Muhammed Ebnelhalim Elberusi». (Åkerblad.) Samlarens riktiga namn är محمد بن عبد الحليم البروسى (bl. ١ a); författaren شيخ مشايخ الاسلام يحيى بن شيخ الاسلام زكريا بن بيرام. Författarens fader, muftī Zakarījā b. Bairām från Angora, dog 1001 (1592/1593). Hans son, scheich ul-islām Jaḥjā Efendi, är även känd som skald († 1053 = 1644). Början på handskriften i Uppsala står i vår handskrift bl. ٣ a l. 14.

Litteratur. TORNBERG, s. 285, nr CCCCXLV. — GIBB, III, s. 277. — HAMMER, *Gesch. der osm. Dichtkunst*, III, s. 378.

Bl. ٢٥٥ b, ett tillägg: قانون نامه در زمان معلم زاده توقيعى.

Litteratur. Om Muʿallim Zāde, qāḍīʿasker av Anatolien och Rumilien 974—979 (= 1566—1571) se: RIEU, *Turk.*, s. 184 a och den där förtecknade litteraturen, ävensom TORNBERG, s. 283, nr CCCCXLI.

Proveniens. i. Bl. ٢٥٩ b: Ingifwen til Kongl. Bibliothequet af H. Hofrätts-rådet Olivecrona d. 22. Martii 1738. Olof Dalin.
ii. På försättsbladet namnteckningar av tidigare ägare.
iii. Gammalt signum: Turk. och Ar. Man. N:o 1.

82.

Fetvasamling.

Papper. 185 bl. 25 × 14,3 cm. Skriftytan: 20,2 × 8 cm., ram av förgyllda och svarta linjer, 27 rader. Rubriker. Odaterad; ca. 1700. Fuktfläckig, men eljest i gott skick. Band för Drottningholms bibliotek.

Innehåll. Bl. 4 b: »Fetva. Muftis Utslag öfwer flere til Honom upgifne Lag-Frågor». Titeln saknas, då första bladet är förkommet. Denna fetvasamling liknar nr 81 = Turk. och Ar. Mss 1 och följer den vanliga ordningen. Författaren är ingenstädes nämnd. På flera ställen förekommer نوع آخر; se: AUMER, *Türk.*, s. 15 nr 52.

Proveniens. i. Drottningholms Bibl. Kat. N:o 105. $18\frac{20}{8}54$.
ii. Bl. 3 a: Uppå Kongl. Mayst. nådigsta befallning kiöpt i Constantinopel för 22 Rxd. Cour^{t} åhr 1714 i Augusti månad.

83.

Fetvasamling.

Papper. 8 + ٢٣١ bl. 30 × 13,5 cm. Skriftytan: 26 × 9,5 cm., 29 rader. Rubriker. Odaterad; ca. 1650. Mycket begagnad, fuktfläckig och smutsig. Orientaliskt, brunt skinnband (skadat).

Innehåll. Titeln på främre pärmen: »كتاب فتاوى, Samling av fetva eller Mufti's utslager». Handskriften innehåller utlåtanden av Jahjā och 'Abū-s-su'ūd och följer den vanliga ordningen. Bl. 1—6 och ٢٢٩ ff. många notiser av olika innehåll.

Bl. ٢٢٠ b ett tillägg: كتب من الفتاوى المنقوله من خط المرحوم ابو السعود افندى

inc: ارض ميرى كتابلرده ارض عشرى, överensstämmande med nr 80 = Turk. och Arab. MSS. nr 10 bl. ٢٤ b l. 8.

Proveniens. i. Gammalt signum: Turk. och Arab. MSS. N:o 4.
ii. Bl. ٢٣١ b: ingifwen til Kongl. Bibliothequet af Herr HofrättsRådet Olivecrona d. 22 Martii 1738. Olof Dalin.

84.

Räkenskapsbok från den turkiska arméförvaltningen i Budapest.

Papper (med vattenstämpel; se: bl. 173—239). 302 bl. 41,8 × 15 cm. På varje sida 5 × 4 poster i svart och rött bläck. Något fuktfläckig, men eljest i bästa skick. Gammalt pappband med skinnrygg.

Innehåll. Arméintendenturens i Budapest räkenskaper. Året 1037 (inc. 12. 9. 1627), sultan Murād IV (1032—1049 = 1623—1640) och Qaraqāš Mehemmed Pascha nämnas. Boken ger en intressant inblick i den turkiska administrationen i början av 1600-talet.

Bl. 156 b och 157 a har en viss Christian Drufva(?) anno 1686(?) med blyerts inskrivit några tyska psalmverser: »All mein anfang zu dieser Frist etc.»

Proveniens. i. »Denne Boken är tagen i Ofen, då hon af de Keiserlige blev eröfrad[1], och mig der nedre i Ungern förärd af een Chuur Bayerlig General under Cavalleriet benembd Arcus[2] som skulle hoon vara funnen uthi den stoore Vezirens Cantzelie ock uthi sig begrijpa de utgifter och inkomster som vidh belägringen äro passerade ock inlefvereres nu uthi Hans Kong. Mayts Bibliothec av Gustaff Carlholm, Prof. Phil: Moral. designatus, d. 9. Feb. Anno 1689».

ii. På främre och bakre pärmens inre sidor: »228» och »228 Nov. N.»; jfr Jachesii register efter slottsbranden, dat. 1698, pag. 304, nr 228: »Ett Turkiskt MS. med Räkning och utgifter vid Ofens äröfring».

iii. Gammalt signum: Turk. och Ar. Mss. N:o 26.

85.

Medicinska avhandlingar av Muṣṭafā Faiẓī.

Papper. 60 bl. 21,2 × 12,7 cm. Skriftytan: 15 × 7,3 cm., omramad med röda linjer, 22—23 rader. Rubriker. Odaterad; ca. 1700. I bästa skick. Orientaliskt skinnband, överdraget med papper.

Innehåll. Tre medicinska avhandlingar av läkaren Muṣṭafā Faiẓī, sultan Mehemmed b. Ibrāhīms (1058—1099 = 1648—1687) livmedikus, nämligen

a) bl. 1 b: بو رسالهٔ صحّت نصاب ونسخهٔ حکمت انتسابک تألیف وترسیمنه باعث الخ,

handlande om olika rubbningar i matsmältningen.

---

[1] 2. Sept. 1686.

[2] Joh. Bapt. Arco, † 1715 i München.

b) bl. 20 b: بو رسالهیه سودای مراقیه تسمیه اولنوب الخ, »om melankoli och mjältsjuka»,

c) bl. 29 b: رسالهٔ ثالثهیه مرض افرنج رسالهسی تسمیه اولنوب الخ »om franska sjukan (lues venerea)».

Litteratur. Rieu, *Turk.*, s. 125. — Pertsch, *Gotha, Arab.*, IV, s. 19; *Türk.*, nr. 118. — Krafft, nr 385. — Brockelmann, II, s. 447.

Proveniens. Ur Hedenborgs samling (nr 25).

86.

Turkisk brevsamling.

Papper. 159 bl. 19,3 × 13,5 cm. Skriftytan: 13,5 × 11 cm., 11 rader, vacker turkisk aïvānī. Rubriker. Daterad (bl. 157 a) 1101, inc. 15. 10. 1689. Många blad äro så nära skurna av bokbindaren, att delar av texten gått förlorade, t. ex. bl. 48, 150, 151. Ganska smutsig, eljest i gott skick. Band för Drottningholms bibliotek.

Innehåll. Bl. 3 b: »Formulair-Bok för åtskilliga slags Bref, Tittlar, etc., innehållande flera Keyserl: Bref till Christna och Tartariska Printzar, äfwen till Vizirer och andra höga Ämbets-Männ».

Handskriften innehåller ett antal brev; det första börjar bl. 5 b: شیخ الحرامدن پادشاهلره وزرایه واغالره الخ och är daterat 1037 (inc. 12. 9. 1627).

bl. 36 a: مرحوم سلطان سلیمان خان وزیر اعظم محمد پاشایه (Meḥemmed Pascha var 1523 Suleimān I:s storvezir.)

ibid. مرحوم سلطان احمد خان قاضیعسکر یحیی افندی‌یه. Aḥmed I regerade 1603—1617.

bl. 43 a: شاه طهماسبدن شهزاده سلطان سلیم حضرتلرینه

bl. 48 b: شهزاده سلطان سلیم حضرتلری شاه طهماسبه (schah Ṭahmāsp av Persien, † 1576; Selīm II, † 1574)

bl. 105 a: صدارت عظمی قایمقامی حضرتلرندن قریم خانی محمد کرای خانه (Meḥemmed Girāj, chan av Krim, † 1584.)

bl. 112 a: وزیر اعظم مرحوم مراد پاشا طرفندن شاه عبّاسه (schah ʿAbbās, 1587—1628; Murād Pascha, † 1611), m. m.

Bl. 147 ff., notiser m. m.

Litteratur. ETHÉ, s. 338—343. — TORNBERG, *Ups.*, nr LXVI—LXXII, s. 40 ff.; *Lund*, nr LIII. — PERTSCH, *Türk.*, s. 474—476, nr 494—498. — RIEU, *Turk.*, s. 93 ff. — HAMMER, *Gesch. der osm. Dichtkunst*, IV, s. 593.

Proveniens. i. Drottningholms Bibl. Kat. N:o 106. 18 ⅞ 54.
ii. H. Perman. Constantinopolis emta 40. paris die 2. decembr 1712.

87.

Turkisk brevsamling.

Papper. 63 bl. 25,5 × 18,5 cm. Skriftytan: 20,5 × 12 cm., omramad med röda linjer. 17 rader skrivna i diagonalen. Turkisk aīvānī. Rubriker. Odaterad; ca. 1700. Mycket begagnad och smutsig; några blad lösa. Gammalt skinnband, överdraget med papper.

Innehåll. »انشا نامه, formulairer til supliquer, inlagor, bref af alla slags innehåll och från alla slags personer. Anonym.»

Inc. bl. 1 b: هذا كتاب انشاء * وزير اعظمدن ركاب همايونه تلخيص بو يوزدن يازيلور

Flera brev (bl. 24 b; 25 a) äro daterade 1112, inc. 18. 6. 1700. I slutet (bl. 62 f.) finnas (som vanligt i dylika böcker) sijāqatalen (se: PERTSCH, *Türk.*, s. 478, nr 2). Nr 88 = Turk. och Ar. MSS. N:o 6 är en kopia av denna handskrift. — En dylik bok köpte Henric Benzelius i Pera d. 7 Febr. 1714 (se: PERTSCH, *Türk.*, s. 476, nr 498).

Litteratur. Se nr 86.

Proveniens. i. På främre pärmens inre sida: »N. 1, Inscha kitab, med sin bijlagde dubl. 20 Rdl.» (Dubletten är Turk. och Arab. MSS. N:o 6 = nr 88.)
ii. Ur den Celsingska samlingen.
iii. Gammalt signum: Turk. och Ar. MSS. N:o 3.

88.

Turkisk brevsamling.

Papper. 72 bl. 23,8 × 16,8 cm. Skriftytan: 16,5 × 9 cm. 17 rader. Rubriker. Odaterad; ca. 1700. I gott skick. Gammalt pappband.

Innehåll. Inc. (bl. 2 a): هذا كتاب انشا * وزير اعظمدن ركاب همايونه تلخيص بو يوزدن يازيلور. Handskriften är en kopia av nr 87 i turkisk nesta'liq.

Proveniens. i. Gammalt signum: Turk. och Ar. MSS. N:o 6.
ii. Bl. 2 a: »Inscha Kitab. Talijch.» (= تعليق). Ur den Celsingska samlingen.

89.

Turkisk brevsamling.

Papper. 46 bl. 20,2 × 13,2 cm.; ca. 23 rader, mestadels i diagonalen, turkisk dīvānī. Rubriker. Många blad oskrivna. Något fuktfläckig. Gammalt orientaliskt pappband.

Innehåll. På främre pärmens inre sida: كتاب ردوسچى زاده.

»Formulairer till bönskrifter, inlagor, pass m. m.» Boken tyckes vara en brevsamling, gjord av en ämbetsman för personligt bruk.

Proveniens. i. Gammalt signum: Turk. och Arab. MSS. N:o 16.
ii. »N. 10. 2 ducaten ny Mechtebe» (Celsings stil).
iii. Ur den Celsingska samlingen

90.

Turkisk brevsamling.

Papper. 82 bl. 20,8 × 12,7 cm. Skriftytan: 15 × 7 cm., omramad med röda linjer. 19 rader. Bl. 1 b: vignett. Några rubriker. Odaterad; ca. 1700. Bl. 1 och 82 smutsiga och sönderrivna, eljest i gott skick. Orientaliskt, brunt skinnband med guldpressning.

Innehåll. Titeln på nedre snittet: منشات رفيعا. En författare Refīʿā nämnes av Hammer, *Gesch. der osm. Dichtkunst*, IV, s. 108 († 1132, inc. 14. 11. 1719).

Inc. (bl. 1 b): سعادتلو فضيلتلو موتّى كامل استاد مكمل افندم سلطانم حضرتلرينك مبارك دست ميمنت بيوسنلرى لب ادب ايله تقبيل اولنوب الخ

Exc. (bl. 81 b): عافيتكز ايله اشارت بيورمكز مأمولدر * تم

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (Hedenborg nr 23).
ii. Bl. 1 a: سنة ١١٧٦ من كتب الفقير مصطفى عارف حفيد مرحوم عارفى پاشا; 1176 inc. 23. 7. 1762.

91.

Arabisk-turkisk ordbok på vers för barn.

Papper. 40 bl. 15,3 × 10,3 cm. Skriftytan: 12,5 × 6 cm. 11 rader. Rubriker. Mycket begagnad och smutsig. Odaterad; ca. 1650. Skrivarens namn (på bakre pärmen): 'Asʿad. Orientaliskt, brunt skinnband.

Innehåll. Titeln (bl. 2 b): تحفة الصبيان (»barnens gåva»). En bifogad lapp (av Åkerblad) innehåller: »Töhfet üssubjan: Arabisk och Turkisk ordbok på vers för barn. Den innehåller i 18 capitel de vanligaste Arabiska ord översatta på Turkiska i en följd af verser af de mest brukliga slag. — Någon har anmärkt på första bladet at denna ordbok är skrifven af en vid namn Ibn Melek. — Titeln är gemensam til flera ordböcker. Herbelot nämner en persisk af samma namn (se Bibl.-Orient. p. d'Herbelot, Tohfat alsubjan)».

Inc. (bl. 2 b): الله اسميله شروع ايت هر ايشه كل اى غلام.

Bl. 4 b, l. 8: القطعة الثانية من بحر الرمل

عَذْبُ طَتْلُو شُرْبُ اچْمَقْ مُرُّ آچِى اُوكْ اَمامْ الخ

Verket är alltså icke den av Rieu beskrivna ordboken av Ibn Melek (Firište Oġlu, Rieu, *Turk.*, s. 136 b).

Litteratur. Om dylika arabisk-turkiska ordböcker på vers se: Ahlwardt, VI, s. 269, nr 7005 ff. — Pertsch, *Türk.*, s. 107 f., nr 72 f. — Rieu, *Turk.*, s. 136 b. — Pertsch, *Gotha, Pers.*, s. 39. — Hammer, *Gesch. der osm. Dichtkunst*, IV, s. 358.

Proveniens. i. Gammalt signum: Turk. och Arab. MSS. N:o 22.
ii. På främre pärmens inre sida: »N. 9 1 Sp. Rdl.»
iii. Ur den Celsingska samlingen.
iv. Bl. 2 b: نعلبند زاده
v. Bl. 2 a: en tidigare ägares (från Dimotika) namnteckning:

محمد امين بن اسعد افندى ديمتوقه‌وى

92.

Arabisk-turkisk ordbok.

Papper. 99 bl. 20,7 × 15 cm. Skriftytan: 15 × 10,7 cm. 6 rader arabiska ord i turkisk nasḫī och mellan dessa de turkiska ekvivalenterna i turkisk taʿlīq. Rubriker. Mycket begagnad, smutsig och fuktfläckig. Odaterad; ca. 1600. Gammalt orientaliskt pappband.

Innehåll. Titeln (bl. 1 a): كتاب منتخب لغت

Inc.: آدان. جمع اذن

آن. يلجى وعالم وزمان

Exc. (bl. 98 a): يوم الندامة. ندامت كون

Litteratur. Samma arabisk-turkiska ordbok finns hos Ahlwardt, VI, s. 269 (skriven 947, inc. 8. 5. 1540); liknande är Rieu, *Turk.*, s. 137.

Proveniens. i. Ur Hedenborgs samling (nr 29).
ii. Bl. 99 a och 55 a finnas två tidigare ägares stämplar och namnteckningar:
محمد بهاء الدين och عوض بن فضلى.

93.

Turkisk-tysk ordbok.

Papper. 134 bl. 17 × 11 cm.; 17 rader. Tysk kurrentskrift. Odaterad; ca. 1700. Band för Drottningholms bibliotek.

Innehåll. Titeln (bl. 3 a): Vocabularium Arabicum. — Boken innehåller bl. 37—121 tyska glosor till s. 53—186 av en turkisk bok. Bl. 4 b—32 finns ett alfabetiskt register till dessa glosor. T. ex. (bl. 37 b): *Sindane* in gefängniß. *Sindan* gefangen. — *Kionderdum* ich habe geschickt à *Giondermek* mittere o. s. v. Härrör måhända från Eric Benzelius d. y. eller någon av hans samtida.

Proveniens. Drottningholms Bibl. Kat. N:o 110. 18 2/8 0 54.

94.

Turkisk almanacka.

Pergament. 8,6 × cm. bred, 105,3 cm. lång. Kalligrafi i svart, cinnober- och karmosinrött bläck, delvis skriven i diagonalen. Guldlist. Skrivarens namn: السيد حافظ على كاتب محكمۀ كلى. *Sammanrullad i en pappask.*

Innehåll. روز نامه, almanack för 1191 och 1192 (9. 2 1777—18. 1. 1779); غرّه نامه, förteckning över månadernas början i jämförelse med den syrisk-kristna årsräkningen, och سال جدول, årstabell för 1191—1276 (9. 2. 1777—19. 7. 1860). I marginalen finnes en förklaring till tabellerna.

Proveniens. Skänkt av doktor Sture Carlson, Stockholm, 22. 8. 1909, som inköpt den i Konstantinopel för 50 frcs.

F. *Armeniska handskrifter.*

95.

Armenisk psaltare.

Papper. 269 bl. 10 × 7,2 cm. Skriftytan: 7 × 5 cm. 17 rader. Överskrifter, vers- och kapitelinitialer i rött bläck; särskilt viktiga avdelningar, t. ex. de olika bokstäverna i ps. 119, äro betecknade genom majuskler i violett bläck. Ca. 1500. Begagnad och smutsig. Skriften är delvis mycket urblekt; en del blad äro sönderrivna i kanterna. Orientaliskt, brunt skinnband med skinnremmar.

Innehåll. Davids psalmer och de vanliga cantica på armeniska.

Litteratur. N. KARAMIANZ, *Verzeichniss der armenischen Handschriften* (Berl. 1888), s. 1, 2, nr 2, 3. — F. C. CONYBEARE, *A catalogue of the Armenian manuscripts in the British Museum* (Lond. 1913), s. 45—48, nr 25—27.

G. *Varia.*

96.

Smärre handskrifter, brev och fragment.

a. Ett konvolut med påskriften: Smärre österländska handskrifter, innehållande

1. Två fragment av en etiopisk handskrift, 19,7 × 11,5 cm. Innehållet tyckes vara böner ur en liturgisk text.

Proveniens. »Inköpt till Kongl. Bibl. jemte Leg. Sekr. Åkerblads anteckningar 11 Nov. 1888».

2. Hebreiska fragment. 2 pergamentstycken, 46 cm. breda, det ena 11,7 cm., det andra 7,8 cm. högt. Det större innehåller I. Reg. 1 4—8; 15—20; II. Reg. 4 6—9; 17—23; Jes. 40 27—41 2; 41 12—16; 42 25—43 1; 54 1—2; 10—16, härstammar alltså från en haftarot-handskrift. Det mindre innehåller Thren. 2 5—7; 15—17; 3 8—13; 38—42; Eccl. 9 12—14; 10 10—14; 11 6—8; 12 7—10, härstammar alltså från en megillot-handskrift.

3. Fragment av ett arabiskt arbete i geografi med anteckningar ur Maimonides och en lapp med datum 28 Maii 1712. De geografiska fragmenten innehålla stycken ur Ibn el-Wardi's jordbeskrivning (se: nr 24, s. 16), måhända kopierade ur handskriften i Uppsala (TORNBERG, nr 312). Skrivaren är möjligtvis H. Benzelstierna.

a. Ferman (54—53 cm.) av storveziren Huršid 'Aḥmed Pascha för en svensk att fritt besöka Stambuls bibliotek; med stämpel och årtal 1217 (inc. 4. 5. 1802).

b. »Das Mungalische Alphabeth», 5 pappersblad.

Proveniens. i. Ur den v. Engeströmska samlingen (se: *Handlingar* etc., V, s. 83).

ii. Omslaget har nummerbeteckningen 125.

c. »N:o 3. Turkiska verser, i anledning af f. d. K. Gustaf Adolphs födelse. 1779. med Env. Celsings Bref och Legat. Pred. Blombergs översättning på svensk vers.» Det turkiska originalet (en تاريخ) saknas, men en fransk version är bifogad. Författaren var Björnståhls turkiska språklärare.

d. Pergamentpass på latin för fartyget »Chapman», kapt. C. R. Nordenskjöld, »Skeppshandelns första utgående fartyg, destinerat till Indien». Daterat: Stockholm, 14. VI. 1826. (betecknat som N:o 1).

e. d:o för fartyget »Tapperheten», kapt. C. A. B. Gyllengranat, daterat: Stockholm, 31. V. 1825.

f. »Ett handskrifvet blad (20 × 33 cm.) på sanskrit m. fl. (orientaliska) språk från år 1783, skänkt till H. Mt Konung Gustaf V af Raja Kumar Shyama Kumar Tagore i Calcutta». På framsidan av bladet i övre kanten en anteckning med europeiska skrifttecken, till större delen bortskuren. År 1190, inc. 21. 2. 1776; 1197, inc. 7. 12. 1782.

Proveniens. »Gåva till K. biblioteket af H. Mt Konungen den 1 apr. 1912.»

g. Ett turkiskt pass (79 × 55 m.) för ett franskt fartyg, daterat Muharrem 1233 (inc. 11. 11. 1817) med sultan Maḥmūd II:s (1808—1839) tughra.

Proveniens. »Gåfva till K. B. juli 1892 af prot. sekr. N. Becker.»

h. Pappersrulle, 58,5 × 37,5 cm., 17 rader dīvānī; محبت نامه (vänskapsbrev) till Sveriges konung Gustav III från sultan Muṣṭafā III:s (1757—1773) ståthållare Meḥemmed, daterat Ṣafar 1187 (inc. 24. 4. 1773) och Maj 1774(!).

i. Pappersrulle, 75 × 52 cm., 7 rader dīvānī, ferman med storvezir Jūsufs (1809—1811) stämpel och namnchiffer till Sveriges utrikesminister, baron v. Engeström.

k. Pappersrulle, 170,5 × 79,5 cm., 16 rader dīvānī, gyllene tughra: ett »kejserligt brev» (نامهٔ همايون) från sultan Maḥmūd II (1808—1839) till Karl III (sic!), daterat slutet av ǵumādā II 1225 (1. 8. 1810).

l. Pappersrulle, 139 × 74 cm., 7 rader dīvānī med storvezir Jūsufs (1809—1811) stämpel och namnchiffer: ett brev till Sveriges konung Karl XIII. — Ingressen även på särskilt blad. (1*).

m. Brokadpåse, innehållande en pappersrulle, 168,5 × 76,5 cm., 12 rader dīvānī, med Mahmūd II:s storvezir Dervīš Mehemmeds (1818—1819) stämpel och namnchiffer: ett brev till Karl III (sic!) med upprepning av ingressen.

Litteratur. *Handlingar* etc., V (1865), s. 83.

Proveniens. Ur den v. Engeströmska samlingen.

n. Ett konvolut med påskriften: Orientalia. Turkiska(?) pass(?) och urkunder, innehållande:

1. pappersrulle, betecknad »DB II 49», 72 × 50 cm., 19 rader dīvānī och adress (1 rad), skriften i bläck och guld: ett brev till Sveriges konung Gustav, daterat ǵumādā II 1185 (inc. 11. 9. 1771).

2. pappersbrev, betecknat »N:o 12», 50 × 30 cm., 8 rader dīvānī, daterat ǵumādā II 1121 (inc. 8. 8. 1709).

3. pappersrulle, 85 × 60 cm., 8 rader dīvānī, svart tughra, daterad D̲ū -l-hiǵǵa 1232 (inc. 12. 10. 1817); cf. nr 4.

4. silkespåse, innehållande ett kejserligt brev (فرمان عالی, 78 × 52 cm., 8 rader dīvānī med upprepning av ingressen) till envoyén baron v. Engeström, daterat Muharrem 1233 (inc. 11. 11. 1817), angående skeppet »Katarina»; cf. nr 3.

Proveniens. i. Ur den v. Engeströmska samlingen.
ii. Gammalt signum: 103 E. S.

97.

Orientaliska folktyper.

Papper. 103 bl. 18,5 × 14,5 cm. På första bl. årtal: 1612. Brunt skinnband med tryckt titel: RECVEIL DE STEM.

Innehåll. 58 pennritningar, framställande orientaliska folktyper med franska förklaringar; t. ex.: Peich ou peider de nation persiennë, Laquais du grand Seigneur Turk (= پیك); Cadilesquer grand docteur et Chef de la loy et Justice du grand Turc (= قاضی العسكر); Delly qui Signiffie fol hardy soldat Aduanturiers du grand Turc (= دلی); Femme moresque de Tripoly en Barbarie; Marchant Ragusey 1612; m. m. Teckningarna äro förmodligen studier av en fransk konstnär, som genomreste Levanten år 1612.

Proveniens. På främre pärmen i gyllene bokstäver: CARL GUSTAF TESSIN.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

(Siffrorna hänvisa till handskrifternas nummer.)

PERSONREGISTER.

SKRIVARE.

(Siffrorna hänvisa till handskrifternas nummer.)

مركز الخدمات والابحاث الثقافية

صندوق البريد ٥٠٨٣ / ١٤

بيروت – لبنان

(٥٧/١٢)

سلسلة فهارس المكتبات الخطية النادرة

فهرست المخطوطات الشرقيه بالمكتبة الملكية

من عمل

زيديـــل

استكهولم ١٩٢٣

KUNGL. BIBLIOTEKETS
HANDLINGAR

BILAGOR

NY FÖLJD

3.

UPPSALA 1923
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.

KATALOGER ÖVER KUNGL. BIBLIOTEKETS I STOCKHOLM HANDSKRIFTER

I.

KATALOG ÖVER DE ORIENTALISKA HANDSKRIFTERNA

KATALOGER ÖVER KUNGL. BIBLIOTEKETS
I STOCKHOLM HANDSKRIFTER, 1.

KATALOG

ÖVER

KUNGL. BIBLIOTEKETS ORIENTALISKA HAND-SKRIFTER

AV

W. RIEDEL

STOCKHOLM
1923

FÖRORD

Vid sidan av de löpande göromål, som åligga tjänstemännen i ett offentligt bibliotek och som stå i samband med allmänhetens betjänande och vägledning, föreligga även andra uppgifter, vilkas utförande är av betydelse för verksamheten inom biblioteket. En av de viktigaste uppgifterna är samlingarnas katalogisering och detta kan särskilt sägas gälla Kungl. biblioteket, där tyvärr sedan äldre tider åtskilligt brister i detta avseende. Såväl på den svenska som den utländska tryckavdelningen finnas fack, vilka endast äro ofullständigt katalogiserade, och de kataloger, i vilka handskriftsbeståndet förtecknas, äro i många avseenden bristfälliga. För att råda bot på dessa förhållanden arbetar sedan år 1909 en särskild avdelning inom biblioteket med uteslutande uppgift att katalogisera de ofullständigt förtecknade delarna på de båda tryckavdelningarna. På handskriftsavdelningen igångsattes från och med år 1916 ett omfattande reviderings- och katalogiseringsarbete, vilket först inriktade sig på bibliotekets stora och dyrbara samling av medeltidshandskrifter. Detta arbete har emellertid endast kunnat utföras med avdelningens ordinarie krafter, bestående av föreståndaren och en medhjälpare. En stor förlust led biblioteket genom fil. doktor S. Hildebrands bortgång förlidet år, vilken verksamt deltagit just i katalogiseringsarbetet på denna avdelning.

För Kungl. biblioteket har det länge varit ett önskemål att kunna utgiva tryckta kataloger över skilda delar av handskriftssamlingen. Detta önskemål har emellertid hittills icke kunnat förverkligas huvudsakligen på grund av brist på arbetskrafter. Genom den Berghmanska donationen år 1910 hava emellertid medel ställts till Kungl. bibliotekets förfogande bl. a. till tryckning av handskriftskataloger. I testamentet framhåller donator uttryckligen sin önskan »att en utförlig beskrifning af Kongl. Bibliotekets handskriftsamlingar i främsta rummet må göras i tryck tillgänglig». Det är att hoppas, att det på handskriftsavdelningen påbörjade revideringsarbetet inom en icke alltför avlägsen framtid skall kunna resultera i tryckta kataloger över de medeltida handskrifterna. Vid tiden för revi-

deringsarbetets igångsättande erbjöd sig även en tysk orientalist, doktor W. Riedel, numera svensk medborgare och som lärare verksam vid realskolan i Eskilstuna, att utarbeta en katalog över bibliotekets orientaliska handskrifter. Denna samling är visserligen föga omfattande, men dock icke alldeles utan betydelse, varför anbudet med tacksamhet antogs. På grund av professor Riedels avflyttning från Stockholm fördröjdes emellertid katalogens fullbordan, så att den först nu kunnat utsändas. Genom densammas tryckning har ett första steg tagits i riktning mot förverkligandet av planerna på tryckta kataloger över Kungl. bibliotekets handskriftssamlingar.

Professor K. V. Zetterstéen i Uppsala har haft godheten att ur filologisk och litteraturhistorisk synpunkt granska katalogen, varjämte han läst flera korrektur på densamma. Vid katalogens bibliografiska redigering ha tjänstemännen på handskriftsavdelningen, fil. doktorerna O. Wieselgren och S. Hildebrand (†) biträtt. Innehållsförteckning, personregister och förteckning på skrivare äro uppgjorda av förste amanuensen fil. licentiaten H. Holmberg.

Kungl. bibliotekets samling av orientaliska handskrifter har icke uppstått som resultat av någon systematisk samlarverksamhet, utan har för sin tillkomst snarare en serie tillfälligheter att tacka. Ett litet antal orientalica fanns i de kungliga samlingarna redan före slottsbranden 1697. Detta ökades under förra hälften av 1700-talet dels med några manuskript, samlade av den som sekreterare åt legaten Ludvig Fabritius i Persien verksamme Henrik Brenner, dels genom en del likartade förvärv, gjorda under Karl XII:s vistelse i Turkiet av kanslitjänstemannen Hans Perman, sedermera adlad Olivecrona. Ytterligare tillökning fick samlingen, då Sveriges diplomatiska förbindelser med Turkiet nödvändiggjorde anställandet av en i orientaliska språk förfaren tjänsteman vid kansliexpeditionen i Stockholm. De handskrifter som inköptes för dennes räkning skulle nämligen, enligt sekreta utskottets beslut av den 9 aug. 1727, då de icke längre voro för hans arbeten nödvändiga, överlämnas till Kungl. biblioteket och bevaras i dess samlingar. Under 1800-talet utökades samlingen dels genom överflyttningen av Drottningholmsbiblioteket, som innehöll ett ej obetydligt antal orientalica, dels genom förvärvet av

den samling, som hopbragts av den för sina vidlyftiga resor i Mindre Asien, Egypten och Palestina bekante läkaren Johan Hedenborg. Ävenledes i de till Kungl. biblioteket donerade Rålambska och Engeströmska samlingarna finnas en del orientaliska handskrifter. I fråga om den sistnämnda må nämnas, att de däri förekommande handskrifterna, ehuru till antalet relativt få, dock äga ett intresse, som tillförsäkrar dem ett framstående rum bland Kungl. bibliotekets samlingar. Under senare tid ha endast färre och mindre betydande accessioner förekommit, huvudsakligen bestående av gåvor från privatpersoner.

Stockholm april 1923.

Isak Collijn.